

Extremismus a trestná činnost v ČR

Tomáš Bedřich

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Tomáš BEDŘICH
Osobní číslo: H118012
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Extremismus a trestná činnost v ČR

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím práce bude tato práce zaměřena:

- na rizika (zejména sociální), pramenící z existence různých extremistických hnutí v naší společnosti
- na hledání odpovědi na otázku provázanosti a souvislosti mezi extremismem a trestnou činností v ČR
- na možnosti využití poznatků sociální pedagogiky při prevenci a eliminaci extrémistických postojů a chování jako sociálně patologického jevu ve společnosti

Součástí práce bude kvantitativní výzkum formou dotazníku, zaměřený na informovanost veřejnosti v problematice extremismu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické aspekty motivace k extremismu. In Extremismus, jeho kořeny, projevy a východiska a řešení. Praha: Policejní akademie, 2002.

DANICS, Štefan. Extremismus:hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002.

DANICS, Štefan, BUDINA, Zdeněk. Extremismus, rasismus a antisemitismus. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005.

DEMĀNČUK, Nikolaj, DROTÁROVÁ, Lucie. Vzdělání a extremismus. Praha: Epoque, 2005.

CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007.

CHMELÍK, Jan. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde Praha, 2001.

CHMELÍK, Jan. Symbolika extremistických hnutí. Praha: Armex, 2000.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.**
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **11. listopadu 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloš Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Láca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Tomáš Bedřich

Jméno, příjmení studenta

V Brně 23.10.2013

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnožování.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uděje-li nikoli za účelem přívětivého nebo nepřívětivého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastnímu potřebě dílo vytvořené zájemcem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odjírá-li autor takového díla udělení svolení bez vědomí držitele, mohou se tyto osoby domáhat náhrady či částky jiného projevů jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li jinak stanoveno, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jin dostatečného v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží ke vžití výdělků donátního školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na pojem extremismus jeho formy a provázanost s trestnou činností v České republice. Teoretická část je zaměřena na obecné vymezení extremismu, jeho pojetí a dělení. Popisuje historický vývoj extremismu od jeho vzniku až po současnost v České republice a vybraných státech, a věnuje pozornost extremismu jako formy trestné činnosti a patologického jevu ve společnosti. Praktická část prezentuje kvantitativní výzkum informovanosti veřejnosti v České republice o problematice extremismu. Výstupem je ucelený pohled na problematiku extremismu v našich podmínkách a na možnosti eliminace extremistických aktivit prostřednictvím zlepšení informovanosti, zaměřené na odstraňování mylných představ o extremismu a s ním spjaté kriminalitě.

Klíčová slova:

Extremismus, historie extremismu, pojetí extremismu, extremismu a jeho provázanost s kriminalitou.

ABSTRACT

The thesis is focused on the concept of extremism its forms and links with crime in the Czech Republic. The theoretical part focuses on the general definition of extremism, its concept and division. Historical development of extremism captures the state from its inception to the present day in the Czech Republic and selected countries, but also the concept of extremism as a form of crime and pathological phenomena in society. The practical part is devoted to public awareness in the Czech Republic on the issue of extremism. The outcome is a comprehensive look at the issue of extremism in our country and the possibility of eliminating extremist activities by improving awareness, aimed at removing misconceptions about extremism and criminality associated with him.

Keywords:

Extremism, extremism history, the concept of extremism, extremism and its connection with the crime.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Poděkování

Rád bych vyjádřil poděkování vedoucí mé práce PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc., za velmi cenné rady a pomoc, kterou mi poskytla při vypracování této práce.

Tomáš Bedřich

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 EXTREMISMUS	12
1.1 EXTREMISMUS – ZÁKLADNÍ POJMY	14
1.2 VZNIK EXTREMISMU V EVROPĚ A ČR.....	17
1.3 VÝVOJ EXTREMISMU V ČR A EVROPĚ A JEJICH VZÁJEMNÉ OVLIVŇOVÁNÍ.....	22
2 ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ VZNIK EXTREMISMU	27
2.1 SOCIÁLNÍ ASPEKTY	27
2.2 RODINNÉ ASPEKTY	29
2.3 VÝCHOVNÉ ASPEKTY	31
2.4 EXTREMISMUS A SOCIÁLNÍ SITUACE.....	32
3 LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ VE VZTAHU K EXTREMISMU	37
3.1 LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ V ČR A PLATNÉ ZÁKONY.....	39
3.2 VÝVOJ LEGISLATIVY OD ROKU 1989 DO SOUČASNÉ DOBY.....	40
3.3 NOVÉ TRENDY V ÚPRAVĚ LEGISLATIVY OHLEDNĚ REGULACE EXTREMISTICKÝCH JEVŮ	41
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
4 EMPIRICKÁ ČÁST	46
4.1 ZÁKLADNÍ CÍLE A HYPOTÉZY VÝZKUMU.....	46
4.2 CHARAKTERISTIKA A VÝBĚR VZORKU RESPONDENTŮ	47
4.3 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	47
4.4 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU, OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ	58
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM TABULEK	68
SEZNAM PŘÍLOH	69

ÚVOD

Extremismus jakožto sociálně patologický jev současné společnosti je stále velmi frekventovaným tématem hlavně v mas médiích a to nejenom v důsledku neustálých provokativních akcí a shromáždění extremistů, ale také díky angažovanosti extremistů v politických hnutích a jistou fascinací běžných občanů těmito skupinami. Extremismus jako takový, patří k nevyhnutelným průvodním jevům a důsledkům boje za demokracii a svobodu, které se před listopadem roku 1989 naší společnosti i okolním zemím tzv. „východního bloku“ nedostávalo.

Samotný pojem extremismus je vnímán nejednoznačně. Vždy záleží na subjektivním vnímání každého občana jaké chování je považované za normální, popř. výstřední a kdy se již chování dá označit jako extremistické. V tomto ohledu není ve shodě ani odborná literatura, která taktéž pojem „extremismus“ a „extremista“ definuje nejednoznačně podle profesního zaměření autorů, což do jisté míry odráží právě onu nejednoznačnost vnímání tohoto pojmu ve společnosti.

Téma extremismus a trestná činnost v ČR jsem si vybral proto, že tato problematika, s níž se setkávám při výkonu služby, je pro mne jako pro policistu velmi zajímavá a proniknout do ní hlouběji je pro mne profesně důležité.

Cílem mé práce je přispět k porozumění problematice extremismu jako sociálně patologického jevu současné společnosti, kriminality s ním spjaté a opatřením, která v tomto směru činí státní správa a zákonodárny sbor ČR a dále zde chci zjistit, jak tuto problematiku vnímají a hodnotí běžní občané naší země.

V teoretických kapitolách této práce jsem se pokusil vymezit základní a nejpodstatnější pojmy související s extremismem a jeho dělení.

V empirické části jsem provedl analýzu a interpretaci výsledků kvantitativního výzkumu. Šetření bylo provedeno technikou dotazníku, náhodným výběrem respondentů mezi náhodnými návštěvníky obvodního oddělení PČR Brno - Výstaviště na adrese Brno, Rybářská 17.

V závěrečné části práce se pokusím na základě výsledků výzkumu ze získaných informací odpovědět na otázky, zda a jak extremismus ovlivňuje každodenní život občanů, jaký je vztah občanů k extremismu a jejich názor na jeho chronologický vývoj, jak hodnotí přístup bezpečnostních složek a institucí státu k extremismu od pádu totality a jaké je v současnosti povědomí občanů ČR o problematice extremismu, jeho formách, projevech a nebezpečnosti pro společnost.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EXTREMISMUS

Slovo extremus pochází z latiny a tímto pojmem se označuje krajnost, výstřednost, vzdálenost, přehnanost a je to společné označení pro minimum a maximum (krajnost).

Laickou veřejností je extremismus označován často jako „nenormální“, „neslušná“ nebo „nebezpečná“ činnost, kdy je v tomto vnímání důležitá subjektivní toleranční mez každého jedince, která způsobuje mezi jednotlivými názory na extremismus rozpory.

Politolog J. Charvát z Fakulty sociálních věcí Univerzity Karlovy v Praze k definici termínu extremismus a extremistu uvádí: „V běžné mluvě se obvykle slovem extremistu označuje člověk zastávající politické názory, které jsou v dané společnosti neakceptovatelné. Termín extremismus může být ovšem chápán různě, neboť, žádná univerzálně platná definice neexistuje.“¹ Kdy tímto dosvědčuje nejednoznačnost vnímání těchto fenoménů a upozorňuje na s tím související rozdíly v přístupech k tomu, kdy je možné chování označit za extrémní, popř. kdy je možné člověka označit za extremistu.

Extremisté věří ve svoji pravdu a jsou ochotní ji prosazovat za pomoci legálních i nelegálních prostředků, někdy i za použití násilí. Často vyhrocují sociální napětí ve společnosti, kdy se problémy společnosti snaží konfrontovat se státní mocí, čímž se snaží poukázat na její neschopnost a propagují tím svoje vlastní řešení těchto problémů.

Podle J. Chmelíka „*Extremismus je přímo závislý na uspořádání a stavu společnosti*“², kdy je zjevné, že v určitých obdobích krize, ať už ekonomické, politické či jiné, např. sociální, vyvstávají na povrch veřejného dění extremisté a extremistická hnutí, která se snaží na dané situaci určitým způsobem profitovat, hlásat okamžitá řešení dané situace, což bylo patrné v naší zemi v nedávné době, kdy se aktivně řešily problémy tzv. nepřizpůsobivých občanů a tzv. vyloučených lokalit, což byla živná půda zejména pro pravicové extremisty, kteří ihned vyvstali jako ochránci běžných občanů, které si získávali populistickými slogany, zejména se jednalo o členy Dělnické strany sociální

---

¹ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s 8

² CHMELÍK, J., *Symbolika v extremistických hnutích*, Brno: Print-Typia, 2005, s 4.

spravedlnosti (dále jen DSSS) a jiné sympatizující, krajně pravicové odnože (a proti vystupující krajně levicová uskupení z nichž byla nejvýraznější ANTIFA)

K výše popsanému P. Kotlán uvádí, „*V okamžiku, kdy dění v určitém státu a době charakterizujeme pojmem demokracie či vývoj k demokracii, pak každé naplnění některého z konstitutivních znaků extremismu, je skutečným projevem některé jeho formy. Je příznačné, že již se samotným počátkem občanské společnosti, vznikají extrémní tendence. Je to rovněž přirozené, neboť demokratické principy jsou ohroženy nejen v krizi, ale i tehdy, když je demokracie v počátcích*“³

Tento destabilizující jev každé demokratické společnosti zmiňuje dále Chmelík, který píše: „*Podle některých autorů je extremismus produktem – jevem – demokratické společnosti. Demokracie totiž nemá dostatek účinných obranných mechanismů, aby se ubránila všemu, co jí škodí. Pokud by takové mechanismy měla, přestala by být demokracií a stala by se diktaturou. Proto každá demokracie, každá demokratická společnost se potýká s extremismem.*“⁴

Další z možných definic extremismu a to zejména v politickém prostředí podle Danice je ta, že „*Politologové vnímají extrém jako výraznou politickou výstřednost, jako krajní řešení, radikální odchylku od zavedených norem společenskopolitického uvažování a jednání... Z hlediska politické vědy je pojem extremismus velmi problematický, pro jeho libovolnou aplikaci a jeho výpovědní a označovací hodnotu, která je prakticky nulová.*“⁵

Vzhledem k popsané nejednoznačnosti ve vnímání pojmu extremismu, zde uvádím další rozpoznávací znak, tentokrát kriminologický dle platné legislativy v ČR, kdy je nepřímo extremismus postihován dle daných znaků podle trestního zákoníku, kde je navýšená trestní sazba pro pachatele trestného činu, který skutek spáchá „*na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání*“⁵ pro §140 Vraždy, §145 Těžkého ublížení na zdraví, §146 Ublížení na zdraví, §149 Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, §170 Zbavení osobní svobody, §171 Omezování osobní

³ KOTLAN, P. *Demokracie ve stínu*, Ostrava, Institut vzdělávání SOKRATES, 2003, s 11.

⁴ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001, s. 12

⁴ DANICS, S. *EXTREMISMUS hrozba demokracie*, 1. Vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2002, s 12.

⁵ Zákon. č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

svobody, §172 Zavlečení, §175 Vydírání, §183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí, §228 Poškození cizí věci, §329 Zneužití pravomoci úřední osoby, §352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, §355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, §378 - §383 pro trestné činy vojenské. Tyto popsané znaky nejsou v naší společnosti dogmaticky připisované pouze extremistům, kdy se může jednat např. pouze o xenofobní jednání jednotlivce, které se ne vždy musí označovat jako extremistické, vždy záleží na konkrétních okolnostech každého případu.

Dle všech popsaných definic si dovoluji ve shrnutí uvést jejich základní společný znak, že extremismus je v našich podmínkách jev, který se vymyká společensky běžně uznávané úrovni demokratického chování, kdy zaujímá vyhraněné, krajní pozice, které jsou většinou vnímány jako nevyhovující.

1.1 Extremismus – základní pojmy

V zásadě se většina odborníků shoduje, že se extremismus z bezpečnostního hlediska dělí na tři základní frakce a to na ultrapravici a ultralevici jako politický extremismus (někdy též označováno jako krajní pravice a krajní levice nebo též extrémní pravice a extrémní levice) a dále stojí specificky zaměřený náboženský extremismus.

Jelikož se opět jako v případě pojmu extremismus jedná o vágní termíny s nízkou výpovědní hodnotou, je nutno na začátek pochopit historické souvislosti spjaté s tímto dělením.

Samotné dělení na pravici a levice vzniklo historicky v období Francouzské revoluce v roce 1789, během prvního setkání Generálních stavů, kdy seděla aristokracie věrná králi po jeho pravici a radikálové společně se zástupci třetího stavu měli svá místa po jeho levici. Pravice tak představovala sílu usilující o restauraci monarchie a opírala se o šlechtu a církve, zatímco levice byla reprezentována nastupující střední třídou, která požadovala vznik republiky, likvidaci církevního vlivu na politické dění v zemi a zrovnoprávnění střední třídy. Tímto způsobem vznikly první základy dělení politického spektra na konzervatismus jako pravici a liberály jako levice. Dále docházelo v průběhu 19. a 20. stol. v Evropě k oslabování konzervativců jakožto příznivců monarchie, kdy

monarchistická podpora byla nahrazována v tomto křídle podporou tradičních hodnot obce, rodiny, církve. Liberální strany v Evropě se naopak veskrze zaměřovaly na podporu volného trhu a rodícího se kapitalismu a snahy o rovnoprávnost se staly ústředním bodem nově vznikajících politických aktérů, kterým byly strany organizovaného dělnictva, které se rozvíjely od svého vzniku v průběhu 19. století na masové strany socialistického typu. Tyto strany se stavěly do opozice vůči liberálům i konzervativcům, kdy z jejich vzájemných sporů začala vznikat nová politická uskupení, která bychom dnes označily jako extremistická.⁶

Dále se také dle Charváta definice ultrapravice používá „*pro souhrnné označení skupin sahajících od ultrakonzervativního nacionalismu přes pravicový populismus až k neofašismu a neonacismu.*“ Kdy není výjimkou, že se jednotlivé frakce tohoto spektra od sebe navzájem veřejně distancují, byť mezi nimi osobní či neoficiální kontakty existují. Tato definice jasně naznačuje široké působíště krajní pravice, což se u nás vyznačovalo vymezením od „umírněného“ politického uskupení Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS), která vznikla po zákazu dělnické strany (DS) až po neonacistické frakce jako jsou Národní opor, ultrapravicovní skiní apod. Ultralevici Charvát definuje „*shrnujícím pojmem pro celou škálu levicových ideologií komunistického, trockistického či anarchistického typu*“, mezi jednotlivými frakcemi nepanuje všeobecná shoda, kdy se např. etablované komunistické strany distancují od trockistických a anarchistických skupin.⁷

V našich podmínkách se ultralevice vyznačuje skutečně velkou rozdrobeností, kdy se tyto frakce na veřejnosti objevují zřídka společně, vesměs pouze při velkých akcích jako bylo zasedání MMF nebo Světové banky v Praze.

K dalšímu dělení extremistických hnutí v ČR je nutno přiřadit dělení dle bezpečnostního hlediska, přičemž Ministerstvo vnitra ČR (dále jen MVČR) i Bezpečnostní informační služba (dále jen BIS) dělí extremismus v našich podmínkách pouze zjednodušeně na levicový a pravicový (BIS se dále zmiňuje o náboženském extremismu, který spíše spojuje s možnými muslimskými radikály a terorismem), přičemž ve svých výročních zprávách o extremismu v ČR za rok 2012 (zpráva za 2013 nebyla v době vyhotovení této práce k dispozici) se shodují, že levicový extremismus nepředstavuje

---

⁶ CHARVÁT J., Současný politický extremismus a radikalismus, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 14

⁷ CHARVÁT J., Současný politický extremismus a radikalismus, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 18

v našich podmínkách výraznou hrozbu, jelikož je silně fragmentovaný s malou schopností mobilizace, což tuto scénu silně oslabuje a jejich aktivity se zaměřují na happeningy proti vládě, street party a různé festivaly pro subkultury. Jediný možný problém BIS spatřovala v některých akcích jako byly prvomájové oslavy a protestní akce proti pravicovým extremistům a dále některé aktivity komunistických občanských sdružení jako je Klub českého pohraničí, který měl pořádat vědomostní soutěže pro žáky středních škol na téma „Československá republika v letech 1918 – 1938“, kdy v tomto BIS spatřovala riziko v možnosti propagace myšlenek radikálního komunismu a ovlivňování žáků ideologií neslučující se s demokratickými principy ČR. O poznání více se ovšem MVČR i BIS zajímá v těchto výročních zprávách o ultrapravicí, kdy i přesto, že zmiňuje roztržitost a nejednotnost těchto uskupení, varuje před jejich samostatnými aktivitami, které spočívaly hlavně v tvorbě nových způsobů veřejné propagace a prezentace, kdy tito extremisté čerpali hlavně ze zahraničí a pořádali například charitativní a obecně prospěšné akce (rozdávání hraček v dětských nemocnicích, sbírání odpadků, finanční a materiální podpora zvířecích útulků), které měly pravicovým extremistům dle jejich představ zvýšit popularitu a zajistit pozitivní náhled veřejnosti. Pravicoví extremisté i nadále často zneužívali problematiku sociálně nepřizpůsobivých skupin, zejména z romské komunity a rostoucí sociální napětí v některých regionech. Ke své propagaci toto téma využívala hlavně Dělnická strana sociální spravedlnosti, ale i jiné subjekty a to i neextremistického charakteru. Dalším důležitým mobilizačním tématem krajní pravice se stala kritika vlády a jejích reforem. S cílem propagovat tato témata proběhla řada demonstrací a protestních akcí. Stále byly organizovány tradiční demonstrace, koncerty a pochody, pořádané zejména u příležitosti různých státních svátků, významných událostí neonacistických hnutí či k připomenutí památky zesnulých aktivistů.⁸

Jako poslední BIS zmiňuje nebezpečí náboženského extremismu, kdy spíše varuje před tím, aby se ČR nestala tranzitní zemí pro náboženské teroristy, přičemž tato problematika přímo neohrožuje v současnosti bezpečnost naší země a nevznikají u nás žádné odnože této formy extremismu a tudíž zde již tato problematika nebude vzhledem k zaměření této práce dále rozebírána.

---

⁸ BIS: *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012* [online]. © 2012, Dostupné z: <http://www.bis.cz>

1.2 Vznik extremismu v Evropě a ČR

V této části popíšeme vznik extremismu u nás a ve vybraných státech Evropy.

V našich českých zemích se první známky pravicového extremismu objevily v období první republiky v podobě Národní obce fašistické, v čele které stál generál Radol Gajda. Dále pak od poloviny dvacátých let 20. stol. vznikaly hnutí s prvky nacismu v sudetoněmeckých politických hnutích, kdy nejvýznamnější byla Sudetoněmecká strana (Sudendeutsche Partei – SdP), která začala na konci třicátých let 20. stol. vytvářet vlastní ochranné složky a po uzavření Mnichovské dohody se sdružila do Nacionálně socialistické německé dělnické strany (NSDAP). Po zřízení protektorátu Čechy a Morava (Protektorat Böhmen und Mähren) v roce 1939 stálo v jeho čele Národní souručenství, které sdružovalo všechny v té době povolené protektorátní strany a organizace. V průběhu 2. sv. války se někteří fašisté oddělili a snažili se o kolaboraci s Německem, kdy nejvíce vystupovala organizace Český národně-socialistický tábor, Vlajka a paramilitární organizace Svatoplukovy gardy, kterým se ale nikdy nepodařilo vytvořit vojenskou jednotku, která by bojovala na straně Německa. Jako poslední vznikla v roce 1945 Svatováclavská dobrovolnická rota, která však neměla dlouhého trvání, protože byla kompletně zlikvidována v květnu 1945 během pražského jara. Neonacismus jako takový se na našem území začal objevovat po válce již během komunismu, byť byl pouze malého rozsahu, většího rozvoje se dočkal až při uvolňování komunistického režimu v 80. letech 20. stol. a jeho rozvoj byl spjatý s rozvojem subkultur. Šlo zejména o punkovou subkulturu (tzv. Nazi-Punks) a především o subkulturu skinheads, přičemž nejvýraznějším představitelem byla hudební skupina Orlík založená Danielem Landou a Davidem Matáskem.⁹

Levicový extremismus se v českých zemích vyvíjel odděleně od extrémní pravice, což bylo dáno zejména tím, že vládnoucí režim (komunismus) sám o sobě patřil ke krajní levici. Na ultralevicové scéně se tak nezávisle na sobě vyvíjely dva proudy, komunistický a anarchistický, přičemž pro oba proudy bylo společně jejich protinacistické a proti - neofašistické vystupování.

---

⁹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*, Brno, Barrister & Principal, 2003, s.8

První známky extrémní levice u nás vznikaly již v době Rakouska-Uherska. Už v roce 1904 vznikla Česká anarchistická federace (ČAF), která požadovala šíření anarchismu mezi dělnictvo a inteligenci, ve stejném roce byla založena Česká federace všech odborů (ČFVO). Prvorepublikoví anarchisté přijali vizi začlenění se do politické strany a dále se podíleli na aktivitách odporu proti Rakousku – Uhersku a následně se většina anarchistů podílela na zakládání KSČ. Na začátku druhé světové války se KSČ na pokyn Moskvy nezapojila do odboje proti okupaci Československa, ale poté, co Německo zaútočilo na Sovětský svaz se stala protinacistickým odbojem a za podpory Sovětského svazu připravovala převzetí moci u nás.¹⁰

Krajní pravice v Evropě, respektive v bývalém „východní bloku“ se začala výrazněji projevovat až po pádu komunismu v jednotlivých zemích, kdy na Slovensku, stejně jako u nás byl klíčový rok 1989. Běžně je v odborné literatuře zmiňovaná jako hlavní představitelka krajní pravice na Slovensku parlamentní Slovenská národní rada (SNS), která oficiálně vznikla již roku 1871 v Martině a jejím původním cílem byly požadavky na národní rovnoprávnost v rámci Uherska. V době jejího vzniku „byla stranou elitní, konzervativní, tradicionalistickou, národní, rusofilní a hlásící se k česko-slovenské vzájemnosti.“¹¹

V průběhu 90. let 19. století SNS spolupracovala s dalšími stranami nemadžarských menšin a díky tlaku nové generace politiků uvnitř své strany kandidovala v roce 1901 ve volbách, kde získala 4 mandáty. Takto si do 1. sv. války SNS udržela prvenství v oblasti stranické reprezentace slovenského národa.

Teprve těsně před vypuknutím 1. sv. války se z SNS vydělila Hlinkova slovenská ľudová strana (HSLŠ), která požadovala vytvoření autonomního Slovenska., kdy se k tomuto programu v roce 1921 po svém obnovení přidala i obnovená SNS. Dalším důležitým milníkem byl pro pravici na Slovenském území rok 1938, kdy vznikla v Bratislavě Strana slovenské národní jednoty (SSNJ), která do sebe sloučila všechny slovenské politické strany včetně SNS a HSLŠ.

---

¹¹ Kupka, Laryš, Smolík, *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy*, Brno: Masarykova univerzita, 2009, s.30.

K velkému obratu došlo v březnu 1939, kdy vzniklo teoreticky nezávislé Slovensko pod vládou Jozefa Tisa, který v té době jednal v Berlíně s Hitlerem o nezávislosti Slovenska, což se neobešlo bez vyhlášení stanného práva, sesazení vlády a zatýkání některých představitelů HSLS, přičemž vše vyvrcholilo dne 14. března 1939 vyhlášením samostatné Slovenské republiky.

„Ačkoliv si byli Slováci vědomi faktické satelitce své země Velkoněmeckou říší (byli částečně okupováni Wehrmachtem), stali se poprvé ve svých dějinách občany vlastního svrchovaného státu, kdy jejich státní uspořádání bylo směsicí fašizujícího korporativismu a klerikalismu.¹²

Po Tisově odsouzení k smrti v roce 1947 strana SNS již obnovena nebyla a celkově stejně jako u nás byly veškeré známky extremismu na Slovensku nepatrné a pokud se objevily, byly ihned represivně potlačovány po celou dobu éry komunismu.

Vývoj extremismu v Polsku se dle shody odborných publikací datuje od války se Sovětským svazem (1919-1921), která proběhla po národním vzkříšení Polska po roce 1918, kdy zásadní roli zde měl maršál Józef Klemens Pilsudski, který se po porážce vojsk Sovětského svazu u Varšavy stal velmi uznávanou osobností v Polsku a získal si tímto do budoucna vysoký morální kredit. Maršál Pilsudski z politického života odešel v roce 1923.

V této době vznikla v Polsku strana Národních demokratů (tzv. Endecja), jejichž program byla směs vyhraněného nacionalismu, antisemitismu a konzervativního katolicismu. Vlivem politických nepokojů v Polsku, které vyvolala radikální pravice v roce 1926 se Pilsudski navrátil do politického života a vyvolal státní převrat, kdy bylo možné od této chvíle sledovat dva politické směry a to Pilsudského koncept Sanace (Sanacja), který sloužil jako podklad nového autoritářského režimu a po smrti Pilsudského v roce 1935 směr vládnoucí strany Tábor národního sjednocení (Obóz Zjednoczenia Narodowego – OZN). Ze samotného OZN se postupně vydělila ultrapravicová, fašizující organizace Mladé Polsko.¹³

---

¹² Milza, *Evropa v černých košilích*, Praha: Tiskárna MV, 2005,

¹³ Kupka, Laryš, Smolík, *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy*, Brno: Masarykova univerzita, 2009, s.30.

Další strany stojící za zmínku z této doby před 2. sv. válkou v Polsku jsou strana Národně radikální tábor (Obóz Narodowo–Radykalny - ONR), který se později rozdělil na Národně radikální tábor–Falanga, který byl čistě fašistický, ale distancoval se od nacistických hnutí. Za zmínku stojí to, že ideje ONR překvapivě obsahovaly vyloženě levicové prvky s výraznými prvky katolicismu.

Polsko se na rozdíl od ostatních zemí bývalého východního bloku vyznačuje tím, že období komunismu zde paradoxně prohloubilo jisté postoje spojené s pravicovým extremismem, což bylo dáno historicky vysokou mírou antisemitismu v polské společnosti i v politických kruzích a tím byla zachována jistá ideová kontinuita extremistických hnutí.

Závěrem v této kapitole bude popsána historie krajní pravice v Německu, která vzhledem k událostem před a v průběhu 2. sv. války, vzestupu Adolfa Hitlera, hrůzám holokaustu a ospravedlňováním antisemitismu nevratně určila další vývoj, rozvoj a vnímání pravicového extremismu nejen v Evropě, ale po celém světě.

Zásadním bodem ve vývoji krajní pravice bylo v Německu založení Národně socialistické německé dělnické strany (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei – NSDAP), jež vznikla 24. února 1920 přejmenováním Německé dělnické strany (Deutsche Arbeiterpartei – DAP). Členové této „nově“ vzniklé strany sami sebe nazývali nacisty, což symbolizovalo spojení části slov **nacionální** a **socialisté**).

K charakterizaci programu a činnosti NSDAP portál wikipedia uvádí, že „*strana používala sociální a nacionální demagogii a teror proti svým skutečným či domnělým oponentům. Propagandisticky těžila jednak z odmítání mírových smluv ukončujících první světovou válku, jejíž vítězové po Německu, jako státu, jež válku rozpoutal, požadovali vysoké válečné reparace na úhradu způsobených škod a další omezení, jednak z antisemitismu a šovinismu části Němců, a konečně z ekonomických dopadů první světové války, hyperinflace a později také Velké hospodářské krize na obyvatelstvo.*“¹⁴

Z citace je patrné, že vzniku této strany pomohly zejména „vhodné“ podmínky po 1. sv. válce a její úspěch, korunovaný ustanovením NSDAP v roce 1933 ji ustanovil jedinou legální stranou Německa, což potvrzuje názor Kotlána, který uvádí, že „*čím je*

---

¹⁴ *Národně socialistická německá dělnická strana.* [online]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/NSDAP>

*hnutí radikálnější, tím bude úspěšnější*¹⁵, což vskutku NSDAP splnila a porazila veškeré své soky, zejména v Německu té doby relativně silná komunistická hnutí.

Tato kapitola Německa (třetí říše) skončila stejně jako 2.sv. válka roku 1945, kdy se Evropa polarizovala na východní a západní blok a započala tzv. studená válka.

Po 2 sv. válce se pravicový extremismus v Německu vyvíjel dvěma směry, což bylo dáno rozdělením Německa na jeho západní a východní část dle poválečného rozdělení vítězných stran. Vznik spolkové republiky Německo v roce 1949 způsobil, že se mnoho bývalých nacistů opět dostalo do politiky pod záštitou demokratických stran (SPD, CDU, Liberální strany), které využívali jako trojské koně a postupně, až do konce 60. let se jim podařilo zaujmout ve Spolkovém sněmu a Spolkové radě čtvrtinu křesel. V rámci britské okupační zóny vznikla již před rokem 1949 radikálně pravicová strana Sdružení pro hospodářskou obnovu (Wirtschaftliche Aufbauvereinigung – WAV) a Německá pravicová strana (Deutsche Rechtspartei – DRP) z jejichž rozkolu dále vznikla nová, Říšská socialistická strana (Sozialistische Reichspartei – SRP), která se svými názory nepříliš vzdálila tezí zániklé NSDAP, byla založena na vůdcovském principu a zanikla roku 1952 v době, kdy Ústavní soud rozhodoval o jejím rozpuštění.¹⁶

V Německu se po roce 1952 pravicový extremismus vyvíjel v duchu časté změny názvu krajně pravicových stran, které se s různou měrou úspěšnosti snažily prosadit do státních orgánů jak na oblastní, tak celostátní úrovni. Strany, jež se otevřeně hlásily k neonacismu měly veskrze malou podporu obyvatelstva, které nechtělo propagandu nostalgiků po Hitlerově novém řádu, odmítali jejich nenávisť a dále tato hnutí zdiskreditovala častá zatýkání jejich členů zainteresovaných v teroristických kruzích. Nejvýraznější impuls pro krajní pravici byl stejně jako v dalších popsáních zemích Evropy pád komunismu, který způsobil, že se stejně jako východní a západní Německo, proluly i oba tábory pravicových extremistů, některá z těchto hnutí vzájemně splýnula, čímž rozšířila svoji členskou základnu a vliv.

---

¹⁵ KOTLÁN, P., *Demokracie ve stínu*. Ostrava Institut vzdělávání Sokrates 2003, s. 14

¹⁶ Milza, *Evropa v černých košilích*, Praha: Tiskárna MV, 2005, s. 8-10

1.3 Vývoj extremismu v ČR a Evropě a jejich vzájemné ovlivňování

Vzhledem k tématu této práce se zaměříme dále na stručné popsání vývoje extremismu v ČR a Evropě v kontextu pádu totality v zemích bývalého východního bloku a tím vzniklé možnosti vzájemného „obohacování“ mezi jednotlivými extremistickými skupinami.

Rok 1989 a s ním spjatý pád totality v naší zemi, znamenal pro extrémistická hnutí období rozvoje a nových možností, které nebylo možno v plné míře realizovat dříve, vzhledem k tvrdosti komunistické vlády.

Krajní pravice v ČR

Její vývoj nebyl lineární a byl rozdělen do několika časových období. Období od roku 1989 do roku 1993 bylo obdobím formativní, kdy docházelo k tvoření krajní pravice. Dalším obdobím byly roky 1994 – 1998, kdy došlo k rozdělení krajní pravice na její subkulturní část – skinheadská hnutí a politickou část, která byla reprezentovaná republikánskou účastí v parlamentu (strana REP). V letech 1999 – 2001 došlo k nárůstu aktivit neonacistických skinheadských organizací, které do té doby zcela ignorovaly politickou činnost. Období 2002 – 2005 se projevilo poklesem aktivit skupin neonacistů, na druhé straně byl však viditelný pozvolný nárůst aktivit nových krajně pravicových politických stran. Po roce 2005 došlo k propojení obou křídel krajní pravice a k jejich vzájemné aktivizaci.¹⁷

Po tomto zjednodušeném chronologickém popisu vývoje krajní pravice, zde budou popsány bližší historické souvislosti před pádem totality.

Během 80. let 20. stol. na naše území začalo pronikat hnutí skinheads, které od té doby představuje největší „rezervoár“ lidských zdrojů pro krajní pravici. Většina prvních skinheadů nebyli neonacisti, důležitý pro něj byl tzv. „lidový rasismus“ zaměřeny proti Romům a Vietnamcům. Typickým nositelem těchto názorů byla hudební kapela Orlík a Braník, v jejichž textech byly patrné znaky antikomunismu, rasismu a částečně i odporu vůči Němcům a německému nacionalismu. Později začala v rámci skinheadských hnutí

---

¹⁷ CHARVÁT J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 142 - 143

vníkat uskupení, rozdělená na dvě roviny, kdy jedna usilovala o registraci jako politické strany (Vlastenecká liga, Vlastenecká fronta a Národní front Castistů), a druhá se věnovala výhradně kulturnímu undergroundu (Bohemia Hammer Skinheads - BHS, Národní obec fašistická, Nacionálně socialistické hnutí Evropy). Kdy delšího trvání byla pouze BHS, která existovala do roku 1996, kdy byla nahrazena neonacistickou organizací Blood and Honour - BaH (Krev a čest).

V roce 1999 policie razantně zakročila proti plzeňské pobočce BaH, čímž tuto pobočku paralyzovala. Na základě rozpadu této plzeňské pobočky BaH se pražská pobočka BaH po vzoru německých extremistů postupně transformovala do uskupení nazvaného Národní odbor (NO).

Když se vrátíme zpět, tak v roce 1990 vznikla Národní aliance, která byla dodatečně od MVČR zaregistrována jako občanské sdružení, přičemž pořádala demonstrace a koncerty s neonacistickou ideologií, kdy ve svých prohlášení a vystoupeních její členové popírali holocaust a požadovali svržení a změnu politického systému. Dalšími kroky tohoto uskupení byla realizace spolupráce s Národním odporem a Národní aliancí až do svého rozpuštění v roce 2000, kdy většina jejich členů vstoupila do nové strany s názvem Národně sociální blok. Jelikož nebyl Národně sociální blok registrován ze strany MVČR, byl zvolen nový název Pravá alternativa a došlo k orientaci na nacionalistické ideje s důrazem na sociální tematiku. Jelikož strana nikterak neoslovila voliče, rozpadla se v roce 2001 a došlo k jejímu směřování do subkultury.¹⁸

Krajní levice v ČR

Po roce 1989 se postupně začalo formovat ze stoupenců Nezávislého mírového sdružení, punkového hnutí a undergroundu Československé anarchistické sdružení (ČAS), které vystupovalo spíše jako volné sdružení aktivistů s názory, které oscilovaly mezi anarchismem a radikálním liberalismem se směsicí antimilitarismu a ochrany přírody. Nejdůležitějším tématem pro ČAS byl antimilitarismus a boj proti povinné vojenské službě, ochrana přírody, antifašismus, ekologie a feminismus, kdy hlavní médiem byl časopis A-kontra. V roce 1992 vznikl nový časopis Autonomie, z jehož členů vzešla

---

¹⁸ CHARVÁT J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 152

Anarchistická federace (AF). Postupně v roce 1992 zanikla ČAS a v roce 1994 i AF. Ještě v roce 1992 byla vytvořena Anarchosyndikalistická iniciativa a postupně docházelo k formování militantního antifašismu jakožto reakce na útoky fašizujících skinheadů, ale jednalo se pouze o menšinový proud. Většina anarchistů byla pacifisticky zaměřená a odmítala tyto násilné akty. Velmi důležitým bodem tohoto období byl v roce 1992 pokus o atentát na předsedu KSČM Jiřího Svobodu. I když obviněnému anarchistovi Petru Wohlmuthovi nebyl prokázán trestný čin a byl propuštěn z vazby, měl tento incident negativní vliv na vnímání anarchistického hnutí veřejností.

V dalších letech po tomto incidentu docházelo k ideové profilaci členů anarchistických hnutí a k jejich prosazování nezávislých, radikálních a decentralizovaných odborů, kdy byla plánována generální stávka, během které mělo dojít ze strany pracujících k vyvlastnění výrobních prostředků a k zavedení samosprávně decentralizované společnosti. V roce 1995 vznikla Česká anarchistická federace (ČAF) okolo časopisu Svobodná mysl, v které se postupem času utvořily dvě soupeřící frakce, jedna zastávala názory sociálního anarchismu, zaměřeného na politickou činnost a druhá se zaměřovala na „zelený anarchismus“ a hlubinnou ekologii. V tomto období docházelo k eskalaci násilí neonacistů vůči anarchistům, jejímž důsledkem bylo zavraždění dvou anarchistů v letech 1993 a 1994, což vedlo k přehodnocení převládajícího pacifismu mezi anarchisty.¹⁹

V roce 1996 byli do ČAF přijati anarchističtí aktivisté z Bratislavy a tím došlo k přejmenování na Československou anarchistickou federaci (ČSAF). Uvnitř ČSAF však docházelo k vnitřním neshodám, které vyústily v roce 1997 k založení další organizace (FSA), která odmítala anarchismus životního stylu. V roce 1996 vznikla také česká buňka Antifašistické akce (AFA), která představovala militantní složku anarchistického hnutí a která byla zaměřena na konfrontaci s fašizujícími skinheady. V tomto se taktéž anarchisté vymanili ze subkulturního prostředí a další nově vznikající anarchistické organizace, již anarchismus vnímaly jako politickou záležitost.²⁰

Období let 1998 – 2001 bylo charakterizované zvýšenou aktivitou anarchistických skupin, což bylo důsledkem fenoménu „street party“ a další aktivizací militantních složek anarchistů proti neonacistickým skinheadům. Vydávané časopisy anarchistů již byly v této

---

¹⁹ CHARVÁT J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 161 - 163

²⁰ CHARVÁT J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 164

době na vysoké úrovni, přičemž v nich již byly interpretovány vlastní politické postoje. V roce 1998 proběhla v Praze street party, která byla díky výtržnostem rozehnána policií. Akce byla díky kontroverznímu zásahu policie odsouzena médií a vyvolala značný ohlas mezi mládeží. V roce 2000 vznikla Iniciativa proti ekonomické globalizaci (INPEG), která ve své podstatě zastřešovala radikální odpůrce globalizace. Toto období se vyznačovala vzestupem nejen anarchistické ale též neonacistické scény, což vedlo k aktivizaci antifašistických skupin.²¹

Od roku 2000 došlo k poklesu aktivit anarchistických hnutí a to zejména po zasedání NATO, kdy tuto stagnaci lze přičíst též negativním postojům veřejnosti vůči anarchistům, což bylo způsobeno jejich násilnostmi během zasedání Mezinárodního měnového fondu.²²

Současný stav:

V současnosti je pravicová scéna prezentována zejména hnutím Národní odpor, Autonomními nacionalisty a politickou stranou Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS), která vznikla z již neexistující Dělnické strany (DS), kterou dne 17. Únoru 2010 nechal rozpustit svým rozhodnutím Nejvyšší správní soud v Brně a který ji označil za „bezprostřední riziko ohrožení demokracie, protože byla ideově navázána na nacionální socialismus a neonacismus a podporovala násilí.“²³

V kontextu současného stavu krajně pravicové scény byl velmi zásadní rok 2008, kdy „*neonacisté potvrdili svůj návrat z uzavřených prostor na veřejná prostranství řadou akcí, jejichž cílem bylo zviditelnit se. Jednalo se o různá shromáždění, demonstrace, pochody, pietní akty, kdy pravý záměr akcí býval skryt pod nevinným názvem.*“²⁴

Krajně levicová scéna je v dnešní době zastoupena a prezentována zejména hnutím Děti země, Nesehnutí a Protestfest, kdy nejsou sledovány žádné výrazné snahy o aktivizaci uvnitř těchto hnutí, pouze Antifašistická akce se soustředila na kontra protesty proti pravicovým extremistům a v roce 2008 bylo Městským soudem v Praze potvrzeno rozhodnutí MVČR z roku 2006 ohledně rozpuštění Komunistického svazu mládeže.

---

²¹ CHARVÁT J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 165 - 166

²² CHARVÁT J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, 1. Vyd. Praha, Portál, 2007, s. 167 - 168

²³ *Dělnická strana*. [online]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Blnick%C3%A1_strana

²⁴ MVČR: *Zpráva o extremismu* [online]. ©2012, Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx>

K problematice náboženských sekt a jiných pseudonáboženských organizací nebyla ze strany PČR ani BIS zaznamenána žádná nebezpečná činnost, kdy ovšem MVČR upozorňuje na problém v odhalování jakékoliv trestné činnosti těchto uskupení, vzhledem k jejich latenci.²⁵

Dle popsaného je patrné, že krajní pravice v našich podmínkách vyvíjela a stále vyvíjí mnohem větší aktivitu, než-li krajní levice, které je přeci jenom stála více ve sféře subkultury a s výjimkou zasedání MMF a Světové banky v Praze nepodnikala žádné větší akce ke svému zviditelnění či k proniknutí do veřejného života řádnou cestou, např. jako politická strana.

Problematika náboženského extremismu již nebude v této práci dále rozebírána, jelikož dle popsaného nepředstavuje výraznou hrozbu a nevztahuje se přímo dle zpráv BIS a MVČR s trestnou činností a tím nekoresponduje se zaměřením této bakalářské práce.

---

²⁵ MVČR: *Zpráva o extremismu* [online]. ©2012, Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx>

2 ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ VZNIK EXTREMISMU

2.1 Sociální aspekty

Jelikož ne vždy dokážeme stanovit veškeré možné příčiny vzniku extremistického chování u jednotlivců, můžeme si tyto příčiny alespoň rozdělit do dvou základních skupin:

- **Příčiny vnitřní**, v kterých jsou zahrnuty biologické a psychologické faktory jedince, zahrnující poruchy vzniklé v prenatálním období nebo při porodu a lehké mozkové dysfunkce.
- **Příčiny vnější**, tedy prostředí kde jedinec vyrůstal, byl vychován a způsob, jak byly uspokojovány jeho potřeby. Nemalou roli zde též zaujímá sociální prostředí školy a s tím související interakce s ostatními lidmi (kamarádi, učitelé apod.).

Vliv vnějších podmínek ovlivňuje život a vývoj jedince, kdy každý z nás má určité hranice svých schopností tak, jak se o tom zmiňoval již Charles Montesquieu.

K vysvětlení vzniku extremistických tendencí u mladých lidí Chmelík uvádí, že *„Mladým lidem vyhovuje černobílé vidění světa a koncentrace problému do jednoduchých hesel, hledání nepřítele, který je za ně odpovědný, řešení situace stanovením úkolů někým. To vše poskytuje extremistická skupina vedená silnou osobností, ke které se obrací. Navrhovaná řešení problémů ve skupině jsou jednoduchá, zdánlivě řeší problém ihned a uspokojivě a navíc, každý řadový člen skupiny (hnutí) je platným členem, se kterým se počítá, který problémy může řešit sám nebo se na jejich řešení spolupodílet.“*²⁶

Z citovaného je zřejmé, proč jsou extremistická hnutí pro mladé lidi natolik přitažlivá. Je to především pro „mesiášství“ jejich vůdců a rychlá řešení na všechny problémy v kontrastu s „neschopností“ a „zkostnatělostí“ státní moci.

Samotná existence extremismu je dávana do souvislosti s aktuální sociální situací, stavem společnosti a sociálním klimatem. Zejména rasismus je dáván do souvislosti s migračními vlnami, které se přehnalý Evropou a přinesly komplikace v hospodářské

---

²⁶ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001, s. 14

a sociální oblasti jednotlivých zemí. Reakce na tyto nově vzniklé podmínky bývají často násilné. Tyto úvahy jsou podpořeny dalšími, zejména ve vztahu s procesem dopívání, jako jsou orientace ve společnosti, hledání vlastního místa ve společnosti, otevřenost novým myšlenkám, nedostatečná životní zkušeností apod., kdy toto všechno usnadňuje proces orientace mladého člověka směrem k extremistickým hnutím a vede jej samotného k extrémním postojům. Existencí extremistických hnutí je takto dána alternativa k řešení potřeb mladých lidí, které jsou dány jejich věkem a sociální situací.²⁷

K tomuto se vztahuje zajímavá hypotéza, že „*Skinheadi jsou tvořeni lidmi, kteří jsou neúspěšní nebo nemají šanci normálním způsobem dosáhnout pozornosti a úspěchu ve společnosti.*“²⁸

Závěrem je nutné uvést i tzv. subkulturní teorii, kde je nahlíženo na deviantní chování jako na kolektivní adaptaci na strukturální zátěž, kdy se jedná o protestní či obranou reakci určité skupiny s majoritní společností. Tato teorie se uplatňuje při zkoumání kriminálního chování a tyto studie poukázaly na to, že vysoká míra identifikace jedince s delikventní subkulturou zvyšuje jeho sebehodnocení.²⁹

---

²⁷ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001, s. 16

²⁸ CHMELÍK, J. *Symbolika extremistických hnutí*, Praha: TRIVIS, 2000, s.14

²⁹ Hall, P. Identification with the Delinquent Subculture and Level of Self-Evaluation. *Sociometry* 29 (June, 1966), pp. 146-158. (Reprinted in *Approaches to Deviance*, M. Lefton, J.Skipper, and C. McCaghy, (eds.), New York: Appleton, Century, Crofts, 1968.)

2.2 Rodinné aspekty

Rodina jakožto první sociální prostředí člověka je pro jeho vývoj nenahraditelná, jelikož se zde učí od rodičů a širšího okolí rodiny společenským návykům a způsobům chování.

Rodinu můžeme rozdělit na tyto druhy:

- Nukleární – je tvořena rodiči a dětmi
- Rozšířená – je rozšířena o blízké příbuzné
- Orientační – v níž jedinec vyrůstá
- Prokreační – kterou si jedinec sám zakládá
- Funkční – plní přiměřeně všechny své funkce
- Dysfunkční – některé funkce neplní dostatečně, celkový život rodiny není ale zásadně ohrožen
- Afunkční – nezvládá své základní funkce, vnitřně je rozkládána a je zásadně narušován socializační vývoj dítěte³⁰

V rodině si též jedinec utváří své hodnoty, postoje a přirozeně touží po pocitu zázemí, opory a jistoty. Pokud se tyto žádoucí pocity nedostavují, resp. nejsou dostatečně naplňovány, hledá si jedinec přirozeně jiné místo, kde tyto potřeby naplní, kdy je zde velké riziko inklinace k partě nebo extremistické skupině, která tímto nahrazuje úlohu rodiny.

Z uvedeného je patrné, kterak je důležité, aby byla rodina funkční a dokázala zabezpečit aspekty výchovné, citové i ekonomické. V rozvrácených či neúplných rodinách, v rodinách s prvky alkoholismu, toxikomanie, prostituce, kriminální zavadovosti, dlouhodobé nezaměstnanosti nebo i v rodinách, kde není dítěti věnována péče (např. kvůli vysokému pracovnímu nasazení rodičů), vzrůstá riziko toho, že se dítě ubere nesprávnou životní cestou.

---

³⁰ KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*, Praha: Portál, 2008, s. 80

Výše popsané shrnuje Matějček tím, že označuje dobrý domov za jednu z podmínek šťastného dětství, které je dále jedním z předpokladů pro dobré utváření lidské osobnosti a duševního zdraví z čeho vyplývá zdravá společnost, kterou takovýto jedinci tvoří.³¹

K tomuto přispívá Kraus, který uvádí, že „největším problémem se samozřejmě stávají prostředí již svou podstatou a skladbou závadová, deviační, která nejen neskýtají záruku žádoucího rozvoje osobnosti, ale často jej přímo ohrožují. Markantním příkladem může být rodinné prostředí s otcem recidivistou a matkou alkoholičkou. S takovým prostředím se však dítě může setkat nejen v rodině, ale také v různých partách, bandách nebo ganzích apod.“³²

Z výše uvedených citací je patrné, že vlivy prostředí mohou jednání člověka podpořit k pozitivnímu jednání (chování), nebo pro něj mohou být destruktivní.

Výsledný stav osobnosti a charakteru je tedy nutno vnímat v rámci celého procesu socializace, kdy se jedinec začleňuje do společnosti. Pokud tento proces probíhá úspěšně, jedinec si zakotvuje obecně přijímané sociální normy, hodnoty a sociální role svého okolí a společnosti.

---

³¹ LANGMEIER, J. - MATĚJČEK, Z., *Počátky našeho duševního života*. Praha: Panorama, 1986, s. 175

³² KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*, Praha: Portál, 2008, s. 66 - 67

2.3 Výchovné aspekty

Výchovné aspekty ovlivňující vznik extremistických tendencí již byly částečně popsány v předešlé podkapitole „rodinné aspekty“ a proto v této části budou tyto aspekty popsány z hlediska školní a předškolní výchovy.

Dítě si je při vstupu do školy nebo předškolní výchovy nuceno konfrontovat veškeré získané poznatky z rodinného prostředí s poznatky (normami, hodnotami), které jsou předávány v daném školském zařízení a to jak od pedagogů a vychovatelů, tak i od ostatních spolužáků.

Školské zařízení musí taktéž plnit funkci socializační, kdy předává jedinci kulturní hodnoty společnosti s tím, aby pochopil, co se od něj bude v budoucnosti očekávat a toto zařízení se musí vypořádat se všemi situacemi, které mohou vzhledem k dnešní složité době nastat a jedince na ně řádně připravit, potažmo ho připravit na jeho individuální (samostatné) řešení těchto nástrah. Tuto funkci školského zařízení v dnešní době nepříliš úspěšně supluje média, která tímto socializační postoje jedince oproti postojům získaným ve škole a v rodině mohou deformovat.

Tyto zmíněné postoje však může deformovat i samo školské zařízení, např. díky jevu nazývanému stigmatizace, kdy ze strany pedagogů dochází k trvalému a často i neměnnému zařazení dítěte do určité „kategorie žáků“ s negativními charakteristikami. Tímto v podstatě dojde k prohloubení problémů dítěte, vzniká bariéra mezi ním a učitelem a tímto se vyřadí preventivní, edukační nebo reedukační působení školy na žáka. Napnutá atmosféra mezi pedagogem a žákem společně s případnými subjektivními a objektivními problémy s učivem, mohou vést k záškoláctví, které záhy vede často k nástupu kriminální kariéry.³³

Důležitou roli ve výchově žáka a jeho orientaci v kritických bodech života nebo při patologickém průběhu života sehrává též sociální práce, v které významnou roli zastává i samotný pedagog.

---

³³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing s.r.o 2004, s. 395 - 397

Kvalifikovaný pedagog by měl zvládnout kromě výchovně vzdělávacích funkcí též tyto další nadstavbové funkce:

- vazba: učitel – žák funkce = diagnostická
- vazba: žák – učitel = funkce poradenská
- vazba učitel – rodiče = funkce informační
- vazba rodiče – učitel = funkce konzultační
- vazba učitel – pedagogický sbor = funkce koordinační³⁴

Dle uvedeného je patrné jak důležitá je funkce školských zařízení při prevenci výskytu sociálně patologických jevů (extremismu a s ním spjatou kriminalitu nevyjímaje) u dětí, kdy tato funkce klade velké nároky na pedagogy, jejich odbornost a při špatném přístupu pedagogů mohou být následky na budoucí sociální vývoj dítěte fatální.

2.4 Extremismus a sociální situace

V této podkapitole bude popsána nejdříve sociální situace podporující vznik extremismu, dále pak politická situace a rozvoj extremismu.

Sociální situace podporující vznik extremismu

Zásadním termínem v této části bude pojem sociální vyloučení (exkluze), který je chápán jako *„proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavovány přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku. Proces sociálního vyloučení je primárně důsledkem chudoby a nízkých příjmů, přispívají k němu však také další faktory, jako je diskriminace, nízké vzdělání či špatné životní podmínky. Sociálně vyloučení jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí. Projevem sociálního vyloučení je tedy například*

---

³⁴ MÜHLPACHER, P., VAVŘÍK, M., *Sociální patologie*, Brno: IMS Brno 2010, s. 52 - 53

*dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, život v prostorově vyloučených částech obcí, nízká kvalifikace, rozpad rodin či ztráta sebeúcty. Jako adaptace na podmínky sociálního vyloučení se často vytváří specifické hodnoty a normy*³⁵

Z citovaného jsou patrné nejviditelnější důsledky sociální vyloučení, které mohou vést až k inklinaci obyvatel (těch, kteří jsou nuceni v těchto lokalitách bydlet, nebo těch, kterých jsou ohrožováni kriminalitou spojenou s vyloučenými lokalitami) k radikalismu a extremismu, protože mohou vidět v extremistických skupinách a stranách východisko svých těžkých životních situací způsobených právě sociální exkluzí, kterou stát není schopen díky byrokratické zátěži operativně a účinně řešit.

Sociální vyloučení je dále možno dělit na:

- **Vyloučení prostorové** – které je pro jedince bariérou rozvoje životních šancí, takto nedobrovolně segregované skupiny žijí často v nejhorsších částech města s nedostatečnou úrovní sanitárního vybavení a přístupem k běžným službám
- **Vyloučení ekonomické** – jedná se o vyloučení z trhu práce, nejčastěji způsobené nízkým vzděláním a diskriminací
- **Vyloučení symbolické** – jde o stereotypní a předsudečný pohled na lidi postižené sociálním vyloučením³⁶

K popsanému je též nutné zmínit, že veřejnost vnímá sociální vyloučení „především jako problém přítomnosti etnicky odlišné populace v majoritním prostředí, nikoliv pouze jako problém přítomnosti extrémně chudých vrstev... názory veřejnosti se často opírají o kusé nebo zcela nepravdivé informace, které se často zakládají na zkresleném nebo předpojatém vidění problému“³⁷

Extremistické skupiny (zejména ultrapravicové) jsou si těchto procesů a nálad ve společnosti vědomy a snaží se jich využívat ve svůj prospěch.

---

³⁵ EPOLIS: *Slovníček pojmů – sociální exkluze (vyloučení)* [online]. ©2011. Dostupné z: <http://www.epolis.cz>

³⁶ MVČR: *Identifikace zásadních problémů v oblasti sociálního vyloučení* [online]. Dostupné z: <http://mvr.cz/soubor/extremismus-identifikace-zasadnich-problemu-pdf.aspx>

³⁷ GABAL, I., ČADA, K., SNOPEK, J., *Klíč k posílení integrační politiky obcí*, o.p.s., 2008, s. 5 a 10

Toto tvrzení dokládá odbor bezpečnostní politiky MVČR, který upozorňuje na úsilí těchto skupin o získání sympatií a podpory majoritního obyvatelstva v problémových lokalitách z čehož vyplývá další bezpečnostní riziko a tou je adaptace extremistických idejí širokou veřejností.³⁸

I v tomto případě je nutné informovat širokou veřejnost před těmito snahami extremistů, protože jak již bylo v této práci popsáno, tyto snahy extremistů a radikálů jsou často maskovány „obecně prospěšnými skutky“ jako je organizování domobrany ve vyloučených lokalitách, semináře s mladými lidmi, demonstrace na podporu obětí útoků Romů apod.

V těchto případech je nutné předcházet tyto činy extremistů preventivně zejména u dětí a mladých lidí (tedy skupin, které mohou být tímto děním do budoucna negativně ovlivněny) a to pomocí osvěty na všech stupních školského vzdělávání a nejlépe i v době mimoškolních aktivit. Dále je nutné eliminovat tento možný negativní vývoj osobnosti především již při primární socializaci jedince, dále věnovat pozornost sekundární socializaci, enkulturaci a eliminovat vznik negativních sociálních deviací. Vhodné nástroje a postupy k dosažení popsaného, poskytuje vědní obor sociální pedagogika, kdy jedinou otázkou je, zda-li je školství v ČR schopno tyto nástroje (vzhledem k současné nepříznivé finanční a personální situaci v našem školství) vhodně aplikovat.

Politická situace a rozvoj extremismu

Zhoršené životní podmínky, nezaměstnanost a dluhová past vedou stále více lidí do ulic a nepokoje v souvislosti se sociálně vyloučenými skupinami, zejména Romy nabírají na síle. Pro politiky jde přitom o jedno z nejtěžších témat, které na rozdíl od většiny jiných vyžaduje vedle běžné legislativy hlavně změnu v uvažování lidí.

Chomutov, Litvínov, Krupka, Rumburk, Varnsdorf a Duchcov – všechna tato města byla poznamenána sociálními konflikty. Problémové soužití lidí na severozápadě Čech je průvodním jevem, ale zároveň výsledkem mnoha negativních jevů, jenž se v takové míře neobjevují v žádném jiném regionu. Pro politiky v Ústeckém kraji tak hledání řešení

---

³⁸ MVČR: *Strategie boje proti extremismu*. [online]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/strategie-extrem-2009-pdf.aspx

znamená, postupovat komplexně v odstraňování jednotlivých problémů.

Na extremismus a sociální nepokoje se volební programy stran v roce 2013 zaměřovaly více než dříve. Sociální tematika v těchto problematických regionech svádí k jednoduchým řešením, zvučným heslům a populismu. V české společnosti, zejména na Ústecku, pokus o sociální smír musí reagovat hned na několik problémů.

Nezaměstnanost - neochota a stále častěji nemožnosti najít práci se staly podhoubím pro sociální frustraci.

Pohled na data nezaměstnanosti jasně dokládá, ve kterém kraji je podhoubí pro sociální frustraci největší. Zatímco v celé zemi bylo v srpnu podle ministerstva vnitra 7,5 % nezaměstnaných, Ústecký kraj je mezi kraji na špici s téměř 11 %.³⁹

Jak vytvořit nová pracovní místa bylo velkým tématem pro politiky už od roku 2010, tedy od doby, kdy Česko poznalo hlavní tíhu finanční krize. Přesto například ministerstvo práce na dávky v hmotné nouzi vyčerpalo jen do poloviny roku 2013 téměř 6 miliard ze 7,5 miliardy, které má k dispozici na celý rok. Zvýšit konkurenceschopnost, nalít více peněz do růstu ekonomiky a zmenšit tak poměr nezaměstnanosti je jedním z hlavních předvolebních hesel.

Obchodování s chudobou - v řadě severočeských měst (a nejen zde) se nachází polorozpadlé domy a jednoduché ubytovny, které slouží jako poslední možnost před faktickým bezdomovectvím. Stěhují se sem lidé bez práce, bez perspektivy s dluhy či exekucemi.

V beznadějně situaci poté přistoupí i na bydlení v extrémních podmínkách s extrémním nájemným. Tzv. vyloučené lokality přitom dávno nejsou doménou severních Čech. V celé republice jich je přes 400 a dále přibývají. Podle oficiálních dokumentů jich je nejvíce právě v Ústeckém kraji. Funguje zde Agentura pro sociální začleňování, která soustavně působí hned na 17 místech. Sociologové a urbanisté spolu se zástupci radnic upozorňují, že stále chybí speciální zákon o sociálním bydlení. Ten by otázku nízkonákladového bydlení upravoval. Zákon by měl stanovit, co je bytová nouze, na jakou

---

³⁹ MPSV: *Nezaměstnanost v kraji podle MPSV k 31.7.2013* [online]. Dostupné z http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kraji_podle_mpsv_k_31_7_2013

pomoc a na jaké služby má člověk nárok, a měl by stanovit výši nájemného. Obsahem by také mělo být stanovení minimálního standardu bydlení, což dnes neexistuje.⁴⁰

Hazard a kriminalita – dle informací z médií a ze zpráv MVČR je patrné, že s růstem počtu lidí bez práce a s neřešitelnými dluhy nastupuje dříve či později agrese, obcházení zákonů a vznik různých forem závislostí. V samotných statistikách kriminality zaujímá právě Ústecký kraj čelní pozici a má zároveň nejvyšší meziroční nárůst drobné hospodářské kriminality z celé České republiky.

Právě zvýšené množství kriminálních činů je nejčastějším argumentem extremistů k uskutečňování živelných demonstrací.

Ohledně nejznámějších (nejvíce medializovaných) činů, které odstartovaly série demonstrací a s tím spojené násilnosti je třeba zmínit mačetový útok skupiny osob v novoborské herně ze srpna 2011, kamerový záznam napadení manželského páru v Duchcově v roce 2013 nebo vraždu devětačtyřicetiletého muže v Teplicích.

Vzhledem k akutnímu ohrožení životů a majetku během a vlivem těchto akcí extremistů politici hledali nejrychlejší řešení, kterým se stalo posílení policie v problémových lokalitách. Pro rok 2014 naplánovalo MVČR přijmout 1 000 nových policistů, přičemž v minulých letech naopak počet policistů pravidelně klesal.

Ve vztahu k hazardu jsme podle výzkumu agentury Bloomberg z června 2013 vedle jiných činností vedoucích k závislostem, jedním z nejvíce hříšných národů. Samotný zájem o výherní automaty, hry a sázky v Česku stále stoupá, kdy podle zveřejněných statistik v nich lidé v roce 2012 utratili přes 135 miliard korun, tedy o 17 % více než v roce 2011. Přitom obce mají možnost hazard na svém území omezit či úplně zrušit. Bez hazardu ale chybí peníze (z poplatků za ně), a proto přibývá obcí, které chtějí automaty na svém území zachovat, případně odložit jejich zákaz⁴¹

---

⁴⁰ ŠILHAN, J., *Lék na extremismus a sociální napětí* [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/243819-lek-na-extremismus-a-socialni-napeti>

⁴¹ ŠILHAN, J., *Lék na extremismus a sociální napětí* [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/243819-lek-na-extremismus-a-socialni-napeti>

3 LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ VE VZTAHU K EXTREMISMU

Právní vymezení pojmu extremismus je též samo o sobě velmi obtížné a vtahuje se k němu v zákonech mnoho definic, kdy extremismus není přímo vymezen.

Ministerstvo vnitra ČR definuje extremismus tak, že:

Pojmem extremismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Jedná se o tyto principy dané:

Ústavou:

- Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.
- Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.
- Volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítající násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů
- Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.⁴²

Listinou základních práv a svobod:

- Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.
- Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.
- Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo

---

⁴² Zákon č. 1/1993., Ústava české republiky

sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.⁴³

Danics k vnímání extremismu ze strany Policie ČR uvádí že, „Podle policejních pracovníků extremismus zahrnuje souhrn verbálních, grafických, fyzických a jiných aktivit, zpravidla s ideologickým kontextem, vyvíjených jedincem nebo skupinou osob, zaměřených obecně na narušování veřejného zájmu, napadání osob nebo poškozování předem zvolených objektů“.⁴⁴

Samotná Policie ČR k této problematice uvádí že, v našem právu není pojem extremismus nijak definován. Zejména v souvislosti s rasově motivovanou trestnou činností se můžeme setkat s pojmem extremistická trestná činnost nebo trestná činnost s extremistickým podtextem. Pod tímto pojmem Ministerstvo vnitra rozumí ty formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými postoji motivovány nebo ovlivněny. Alternativně lze v řadě případů používat i pojmu kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávistí. Jde o jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávist vyplývající

z příslušnosti adresáta, útoku k rase, národnosti, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existujícího společenského systému, jsou-li motivovaná apriorní nenávistí vůči němu.⁴⁵

---

⁴³ Zákon č. 2/1993., Listina základních práv a svobod

⁴⁴ DANICS, Š. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Policie History, 2002, s. 70

⁴⁵ POLICE ČR: *Co je extremismus?* [online]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>

3.1 Legislativní opatření v ČR a platné zákony

K dalším legislativním opatřením ze strany české republiky je nutné uvést zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který vymezuje ve vztahu k extremismu zejména tyto trestné činy:

- vražda dle ustanovení § 140 odst. 3 písm. g) TZ
- ublížení na zdraví dle ustanovení § 146 odst. 2 písm. e) TZ
- vydírání dle ustanovení § 175 odst. 2 písm. f) TZ
- poškození cizí věci dle ustanovení § 228 odst. 3 písm. b) TZ
- násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle ustanovení § 352 odst. 2, 3) TZ
- hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle ustanovení § 355 TZ
- podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle ustanovení § 356 TZ
- genocidium dle ustanovení § 400 TZ
- útok proti lidskosti dle ustanovení § 401 odst. 1 písm. e) TZ
- apartheid a diskriminace skupiny lidí dle ustanovení § 402 TZ
- založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka dle ustanovení § 403 TZ
- projevy sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle ustanovení § 404 TZ
- popírání zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia dle ustanovení § 405 TZ⁴⁶

Samozřejmě není možné paušalizovat trestné činy spojené s extremismem pouze do výše vyjmenovaných paragrafů, protože mnohdy se může vztahovat k extremismu i jinak kvalifikovaná trestná činnost, nejčastěji přečin Výtržnictví podle § 358 z.č. 40/2009Sb.

---

⁴⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

3.2 Vývoj legislativy od roku 1989 do současné doby

Přesto, že listina základních práv a svobod (dále je ZLPS) zaručuje v ČR lidem jejich práva, od roku 1989 do současnosti se řeší omezení těchto práv zákonem ve vztahu k extremistickým tendencím, např. ohledně čl. 19 ZLPS, tedy právu pokojně se shromažďovat. K tomuto se vztahuje z. č. 84/1990 Sb. *o právu shromažďovacím*, kde je uvedeno, že „Shromáždění může být rozpuštěno, jestliže se podstatně odchýlilo od oznámeného účelu takovým způsobem, že v průběhu shromáždění nastaly okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz nebo nebyly splněny povinnosti účastníků shromáždění“⁴⁷, stálým tématem jsou také otázky zneužívání institutu náboženských shromáždění a ústavnosti zákazu plošného maskování tváře účastníků shromáždění.

Dalším právem dle ZLPS je právo svobodně se sdružovat, zaručené čl. 20 této listiny.

Stále je platný registrační nikoliv povolovací princip, kdy ovšem MVČR může odmítnout registraci politické strany nebo hnutí.

Nejsou dovolena sdružení, jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a neshovívavost z těchto důvodů, podporovat násilí a nebo jinak porušovat ústavu a zákony... Dále nejsou dovolena sdružení, která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony.⁴⁸

Možnost rozpustit sdružení či politickou stranu jsou dána podmínkami, kterými jsou protiprávnost, přičitatelnost, bezprostřednost hrozby. Nejznámější kauzy spojené s institutem rozpuštění, sdružení nebo politické strany byla již v této práci zmiňovaná Dělnická strana a Komunistický svaz mládeže.

Důležitým milníkem po roce 1989 bylo obnovení Ministerstva pro lidská práva, které v prosinci roku 2009 zveřejnilo tzv. „Koncepci romské integrace na období 2010-2013“. Tato koncepce obsahovala cíl, kterým bylo vytvoření bezkonfliktního prostředí

⁴⁷ Zákon č. 84/1990 Sb., O právu shromažďovacím

⁴⁸ VÝBORNÝ, Š., *Právní aspekty postihu extremismu* [online]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/prezentace-z-konference-extremismus/ds-302132/archiv=0&p1=49155>

bez předsudků a překážek. Tomuto cíli mělo pomoci i zamezení diskriminace romských žáků či garance možnosti předškolního vzdělávání. K této problematice se v současné době v souvislosti s protesty v oblasti šluknovského výběžku vyjádřil i tehdejší předseda Vlády Petr Nečas, který zastává názor, že prioritním úkolem je „dostat romské děti do škol“, kde by tito žáci vyzískali nejen vzdělání, ale i mravnostní a společenské zásady. V případě, že bude uspokojivě vyřešena otázka vzdělání Romů, můžeme předpokládat i zlepšení možnosti jejich zaměstnávání a eliminaci zneužívání nastaveného sociálního systému. Další klíčovou oblastí je otázka bydlení, cílem by mělo být zamezení vzniku romských osad na periferiích měst, kde je vysoká kriminalita. Koncepce též obsahuje tezi, že „Těžiště sociální ochrany vyloučených Romů by se mělo posouvat od výplaty sociálních dávek v rámci systému státní sociální podpory a pomoc v hmotné nouzi k poskytování integračních sociálních služeb, jejichž součástí bude cílená sociální práce s jednotlivci a jejich rodinami vedoucí k rozvoji jejich samostatnosti tak, aby se v budoucnu obešli bez pomoci ze strany sociálních institucí.“⁴⁹

3.3 Nové trendy v úpravě legislativy ohledně regulace extremistických jevů

K novým trendům v úpravě legislativy zde uvádím nejaktuálnější zprávu ze zasedání Evropské komise ze dne 15.1.2014, jejichž závěry jsou určeny členskými zeměmi EU, Českou republiku nevyjímaje, kdy z minulých výročních zpráv MVČR je patrné, že vždy byla tato sdělení aplikovaná do koncepce boje proti extremismu a není důvod pochybovat, že by tak tomu nemělo být i v roce 2014 (koncepce MVČR ve vztahu k extremismu pro rok 2014 nebyla v době vypracování této práce vyhotovena).

Sdělení Evropské komise uvádí že:

Aktivity teroristů a násilných extremistů se rozvinuly, jsou na vzestupu a představují pro EU závažnou hrozbu. Tyto aktivity nevyvíjejí pouze organizované skupiny, ale stále častěji menší skupiny nebo jednotlivci, v současnosti za podpory celé

---

⁴⁹ ZPĚVÁK, A. *Trestněprávní a kriminologické aspekty kontroly extremismu*. [online]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostni-sbory.wbs.cz/32013.html>

řady zdrojů. Roste oblíbenost on-line nástrojů pro účely náboru a šíření propagandy a proto jsou násilné akce hůře předvídatelné a odhalitelné.

Evropská komise dnes přijala sdělení, v němž představuje 10 oblastí, v nichž by měly členské státy a EU zintenzívnit svou činnost s cílem zabránit všem typům extremismu, který vede k násilí, a to bez ohledu na to, kdo ho podněcuje.

Jedná se o:

1. **Vývoj komplexních vnitrostátních strategií** - členské státy se vybízejí k vytvoření vhodných rámců, jejichž součástí budou nevládní organizace, osoby působící v první linii, bezpečnostní služby a odborníci na danou oblast. Cílem je tvorba opatření pro účinnější prevenci násilného extremismu a terorismu.
2. **Vytvoření evropského znalostního centra** v průběhu roku 2015, které by mělo pomoci stanovit a rozšiřovat osvědčené postupy a také utvářet výzkumný program. Bude poskytovat podněty evropským, národním a místním tvůrcům politik a koordinovat iniciativy v oblasti prevence uvnitř EU i mimo její území.
3. **Navázání na výsledky práce sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci** s cílem posílit její úlohu a zajistit, aby dokázala na požádání poskytovat členským státům praktické poradenství.
4. **Příprava a zprostředkování školení pro osoby působící v první linii** pracující s ohroženými skupinami nebo jednotlivci, které bude určeno nejen pracovníkům donucovacích orgánů nebo vězeňské služby, ale také např. sociálním, pedagogickým a zdravotnickým pracovníkům, a které jim pomůže lépe porozumět procesu radikalizace a reagovat na ni.
5. **Poskytování podpůrných programů v oblasti vystoupení ze skupiny a deradikalizace zaměřených na členy extremistických skupin („výstupní strategie“)** v každé zemi EU - ačkoliv jsou velmi účinné, nejsou tyto programy v drtivé většině členských států EU v současné době k dispozici. Pro tento typ činnosti je často nejvhodnější spolupráce mezi několika zúčastněnými stranami z různých oblastí a to zejména mezi rodinami a členy společenství blízkými násilným extremistům. Komise na požádání poskytuje poradenství v oblasti

vytváření výstupních strategií a přípravy školení pro osoby zapojené na místní úrovni do práce související s vystoupením ze skupiny.

6. **Užší spolupráci s občanskou společností a soukromým sektorem** s cílem řešit on-line problémy - propagandistické i jiné materiály extremistického rázu jsou snadno přístupné on-line na diskuzních fórech, sociálních médiích, blozích atd. Komise navrhuje, aby vzniklo fórum za účasti klíčových hráčů v tomto odvětví, jež by umožnilo diskuzi o možnostech užší spolupráce a podporovalo vytváření a šíření sdělení opačného rázu.
7. **Zvýšení sebevědomí obětí** – jedná se o zabezpečení bezpečí a dobrého pocitu pro oběti trestných činů spojených s extremismem. Komise bude podporovat skupiny a sítě sdružující oběti, a to rovněž prostřednictvím financování projektů, usnadňovat komunikaci a zvyšovat povědomí.
8. **Podporu kritického uvažování mladých lidí** – uskutečňování vzdělávání a výměn mládeže, které mohou mladým lidem pomoci kriticky uvažovat o extremistických názorech a diskusích a odhalit nesprávnost jejich propagandy. Komise bude podporovat místní společenství a skupiny, které pracují s bývalými násilnými extremisty a jejich oběťmi.
9. **Posílení výzkumu trendů v oblasti radikalizace** - finanční prostředky EU budou i nadále poskytovány za účelem zjištění jak a proč se lidé radikalizují či deradikalizují.
10. **Bližší spolupráci s partnerskými zeměmi mimo EU** - komise a vysoká představitelka budou i nadále spolupracovat se třetími zeměmi na prevenci radikalizace a to prostřednictvím využití finančních prostředků EU na školení nebo podporu médií a jiných základních iniciativ v oblasti prevence. Strategie pro prevenci radikalizace a násilného extremismu by měly být zapracovány rovněž do nástrojů rozvojové spolupráce.⁵⁰

Z těchto sdělení je patrný důraz na přístup k extremismu, který se nesmí omezit na pouhý zákaz nebo odstranění nelegálních materiálů, ale musí zahrnovat také vytváření sdělení

---

⁵⁰ EUROPA: *Zasedání evropské komise ze dne 15.1.2014* [online]. Dostupné z: http://www.europa.eu/rapid/press-release_IP-14-18_cs.htm

opačného rázu, která dokáže demaskovat extremistickou rétoriku a podpořit občany v jejich orientaci v této problematice.

Za důležité též považuji v této zprávě doporučení ohledně využívání a podpory mimoškolních a neziskových organizací, jejichž služby (např. semináře) pro školy se osvědčily i v minulých letech u nás a MŠMT tyto organizace podporuje.

Na závěr této části je vhodné uvést programové prohlášení vlády ČR ze dne 12.2.2014, ve kterém vláda Bohuslava Sobotky schválila mimo jiné strategii, kdy povede aktivní sociální dialog se sociálními partnery jako metodu udržení sociálního smíru a nastaví účinný systém výměny zkušeností mezi vládou a sociálními partnery... pro resort MVČR stanovila vláda úkol (koncept) stabilizovat personální a ekonomickou situaci v bezpečnostních sborech. Podporu dalšího rozvoje Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a dalších složek integrovaného záchranného systému... Vláda bude klást důraz na bezpečnostní oblasti: boj proti terorismu, extremismu...⁵¹

Toto prohlášení je bohužel velmi nedostačující není stanovena žádná jasná koncepce pro vládu, potažmo Ministerstvo vnitra ČR a vzhledem k současné krizi v naší vládě se ani žádná koncepce na rok 2014 v nejbližší době nerýsuje a tudíž nemůže být zahrnuta do této bakalářské práce.

---

⁵¹ *Programové prohlášení vlády ze dne 12.2.2014* [online], Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 EMPIRICKÁ ČÁST

4.1 Základní cíle a hypotézy výzkumu

V následujícím textu se budu věnovat výzkumnému šetření, jehož cílem bylo zjistit, jaké mají občané povědomí o extremismu a s ním spjatou kriminalitou.

Ke sběru dat byl vytvořen anonymní nestandardizovaný dotazník, který byl zvolen z toho důvodu, že jeho prostřednictvím bylo možno v krátkém časovém úseku získat potřebný vzorek respondentů ke zpracování výzkumu. Návratnost dotazníků byla 88% a data ze získaného vzorku 88 dotazníků byla následně statisticky vyhodnocena.

Cíle bakalářské práce:

- Analýza sociálních rizik pramenících z existence různých extremistických hnutí v naší společnosti
- Analýza vnímání extremismu a s ním spojené trestné činnosti v ČR ze strany odborné literatury a laické veřejnosti
- Možnosti využití poznatků sociální pedagogiky při prevenci a eliminaci extrémistických postojů a chování, jakožto patologického jevu ve společnosti

Stanovené hypotézy:

H0 – Extremismus nijak neovlivňuje sociální situaci občanů v ČR

H1 – Občané považují za důležitější veřejné téma k řešení korupci než extremismus.

H2 – Občané považují za důležitější, řešení trestné činnosti spojené s romskou menšinou, než řešení trestné činnosti spojené s extremismem.

H3 – Více občanů se domnívá, že postup státu proti projevům extremismu není dostatečný, než že stát tyto projevy potírá přiměřeně.

H4 – Převažující část občanů vnímá pravicový extremismus jako společensky škodlivější, než-li levicový extremismus.

H5 – Více občanů považuje aktivity extremistů v ČR za nežádoucí, než za prospěšné.

Při stanovování hypotéz se vycházelo z cílů této bakalářské práce a i informací získaných z odborné literatury a pramenů.

4.2 Charakteristika a výběr vzorku respondentů

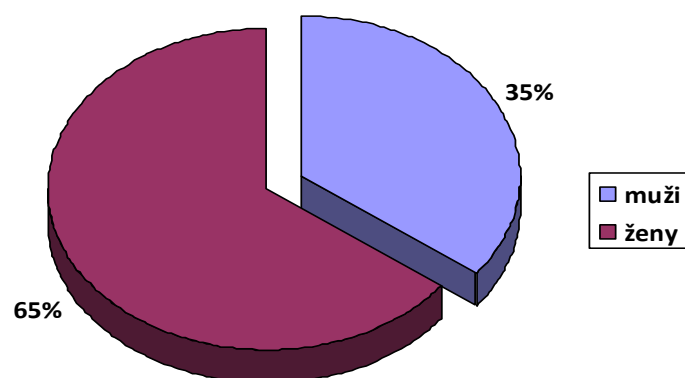
Šetření bylo provedeno v období od 1. února 2014 do 1. března 2014 náhodným výběrem mezi návštěvníky obvodního oddělení Policie Brno – Výstaviště v Brně.

Dotazník byl koncipován tak, aby z otázek bylo patrné pohlaví respondenta, jeho věková kategorie, dosažené vzdělání, místo bydliště (obec nebo město) a zaměstnání.

4.3 Analýza a interpretace výsledků

Otázka č. 1

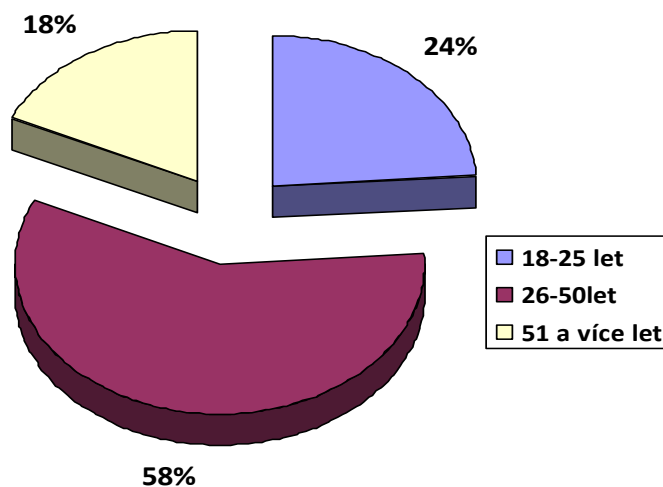
Prosím označte Vaše pohlaví.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 88 respondentů, z toho 31 mužů (35%) a 57 žen (65%).

Otázka č. 2

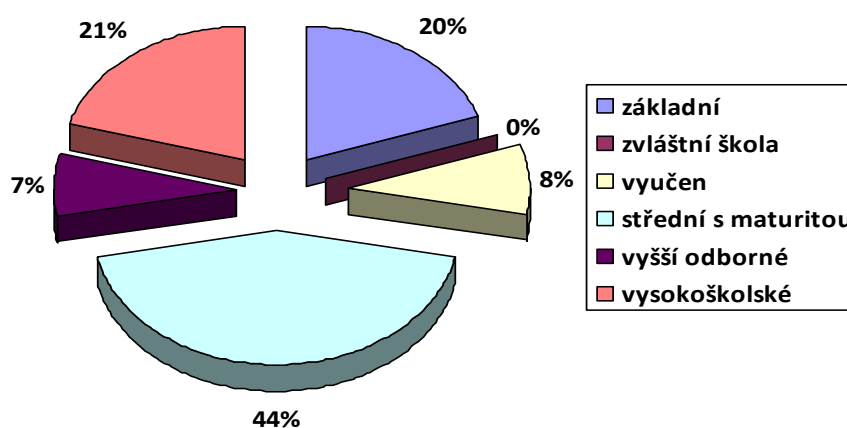
Do jaké věkové kategorie spadáte?

Ze vzorku 88 respondentů jich uvedlo 51 (58%) jako svůj věk rozmezí 26-50 let, 21 respondentů (24%) uvedlo svůj věk v rozmezí 18-25 let a 16 (18%) respondentů uvádělo věk 51 let a více.

Otázka č. 3

Vaše nejvyšší dokončené vzdělání :

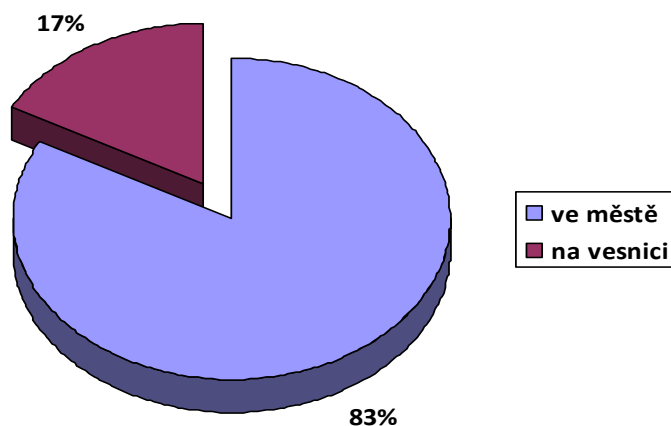

Největší skupina o počtu 47 respondentů (44%) byla středoškolsky vzdělaná s maturitou, následovalo 22 respondentů (21%) s vysokoškolským vzděláním, dále 9 respondentů (8%) uvedlo jako svoje vzdělání vyučen, 8 respondentů (7%) dosáhlo vyššího odborné vzdělání, nejmenší skupina o 2 respondentech byla se základním vzděláním a ve vzorku nebyl jediný respondent, který by absolvoval zvláštní (speciální) školu.

Otázka č. 4

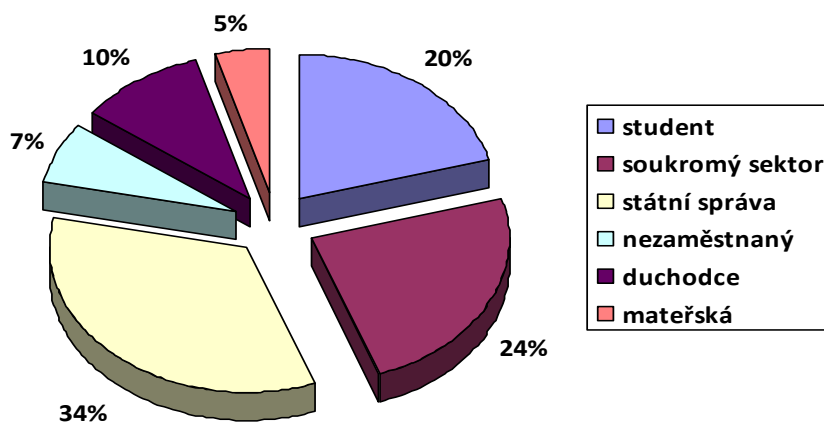
Žijete :

Z celého vzorku na tuto otázku odpovědělo 73 respondentů (83%), že žije ve městě, 15 respondentů (17%) uvedlo, že žije na vesnici.

Otázka č. 5

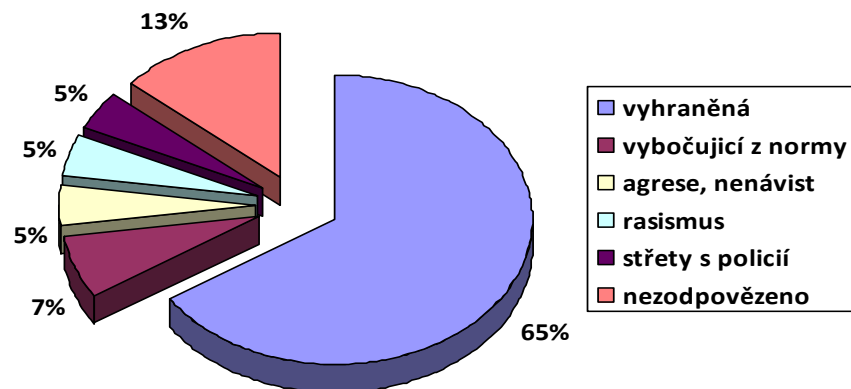
Zaměstnání :

Nejvíce respondentů, celkově 30 (34%) uvedlo jako své zaměstnání státní správu, následovala skupina 21 respondentů (24%), kteří pracují v soukromém sektoru, dále 18 respondentů (20%) označilo odpověď student, 9 respondentů (10%) byli důchodci, nezaměstnaných bylo 6 respondentů (7%) a 4 respondenti (5%) byli na mateřské dovolené.

Otázka č. 6

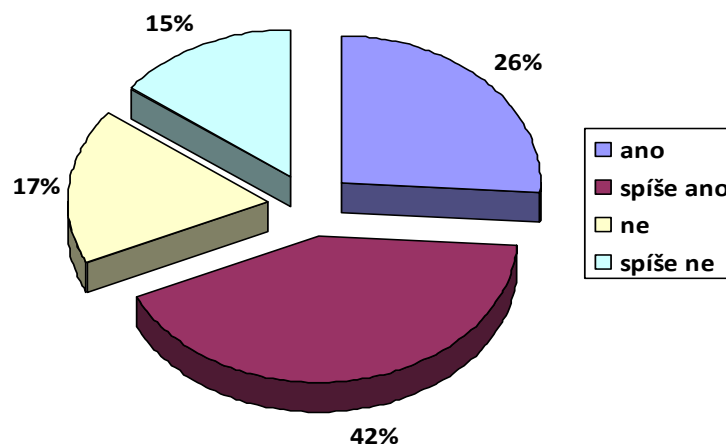
Co rozumíte pod pojmem extremismus:

Z celkového počtu respondentů jich odpovědělo 58 (65%), že se jedná o vyhraněná, radikální, nebo překračující jednání, 12 respondentů (13%) otázku nezodpovědělo, 6 respondentů (7%) uvedlo jednání, které vybočuje ze společenských norem, 4 respondenti (5%) uvedli agrese, nenávisť nebo násilí, 4 respondenti (5%) se vyjádřili ve spojení s rasismem, 4 respondenti (5%) uvedli v odpovědi střety s policií.

Otázka č. 7

Vnímáte extremismus jako problém společnosti související se špatnou sociální situací jejích členů?

Na tuto otázku odpovědělo spíše ano 37 respondentů (42%), odpověď ano zvolilo 23 respondentů (26%), 15 respondentů (17%) označilo ne a 13 respondentů (15%) se vyjádřilo pro odpověď spíše ne.

Otázka č. 8

Který sociální aspekt považujete jako rozhodující pro vznik extremistických jevů?
 - očíslujte odpovědi v pořadí dle důležitosti čísly 1 – 5 (1 je nejdůležitější, 5 - nejméně důležitý)

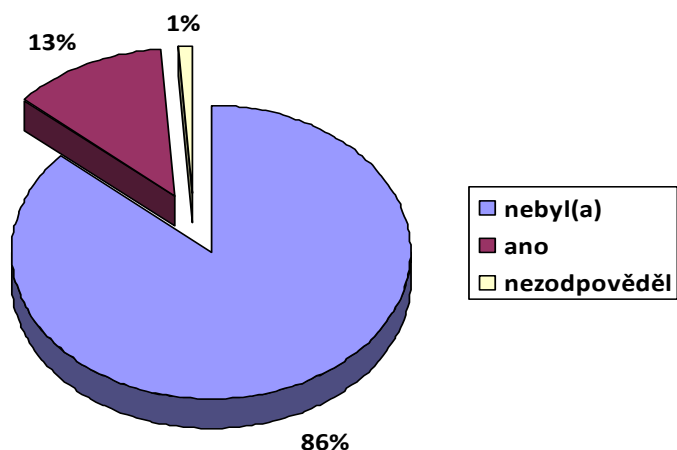
Tabulka č. 1: hodnocení jednotlivých aspektů extremistických jevů

hodnocení	nezaměstnanost	Nevhodné rodinné poměry	Nízké vzdělání	Místo bydliště	Vliv kamarádů a party
1	19	14	30	8	41
2	20	30	18	27	22
3	14	22	20	14	13
4	17	16	15	22	7
5	17	5	4	16	4

Dle četnosti odpovědí označili nejčastěji číslem 1 (nejdůležitější) respondenti vliv kamarádů a party, jako nejméně důležitý aspekt byla označována (číslem pět) nezaměstnanost a číslem čtyři místo bydliště, 1 respondent otázku nevyplnil.

Otázka č. 9

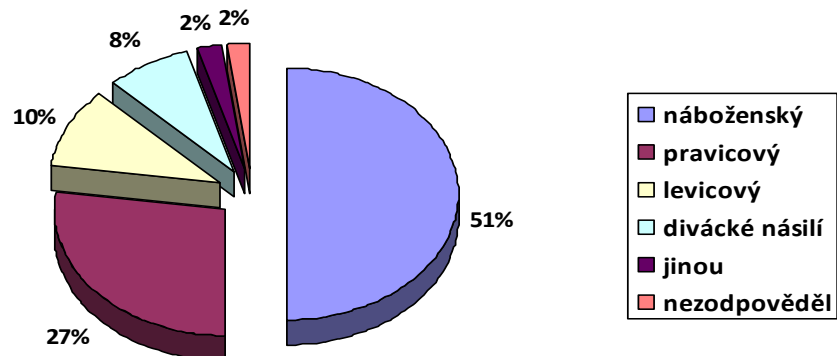
Byl(a) jste někdy konfrontován(a) osobně s nějakou formou extremismu, pokud ano, popište stručně, o co se jednalo:

K této otázce 76 respondentů (86%) uvedlo, že nebyli konfrontováni, 11 respondentů (13%) uvedlo, že bylo a uváděli pochody extremistů a protiromské demonstrace, 1 respondent (1%) se nevyjádřil.

Otázka č. 10

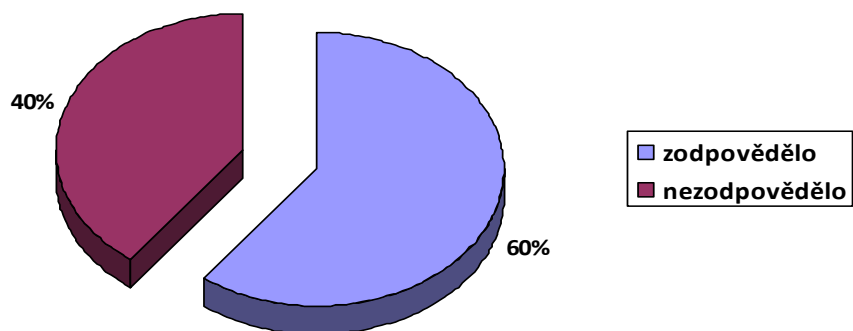
Kterou formu extremismu považujete obecně za nejnebezpečnější?

Nejvíce respondentů, celkem 44 (51%) označilo náboženský extremismus, následovalo 24 respondentů (27%), kteří uvedli pravicový extremismus, dále 9 respondentů (10%) označilo levicový extremismus, 7 respondentů (8%) označilo divácké násilí, 2 respondenti (2%) se k otázce nevyjádřili, 2 respondenti (2%) uvedli jinou formu extremismu a to oba shodně rasový.

Otázka č. 11

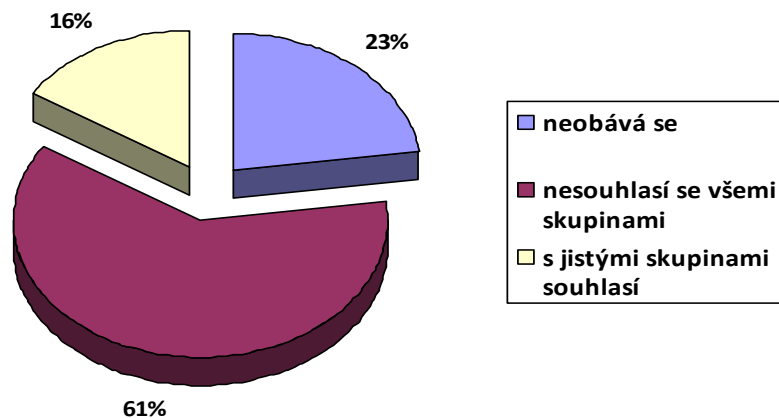
Napište, co si představíte pod těmito pojmy:

Tuto otázku zodpovědělo celkem 53 respondentů (60%), přičemž z tohoto počtu 50 respondentů označilo levicový extremismus jako komunismus, anarchisty, nebo ANTIFA, pravicový extremismus označili jako skinheady, nácky, nacisty nebo nacionalisty. Zbýlí 3 respondenti uvedli jako odpověď rozdíl v ideologii nebo protipóly, otázku vůbec nezodpovědělo 35 respondentů (40%).

Otázka č. 12

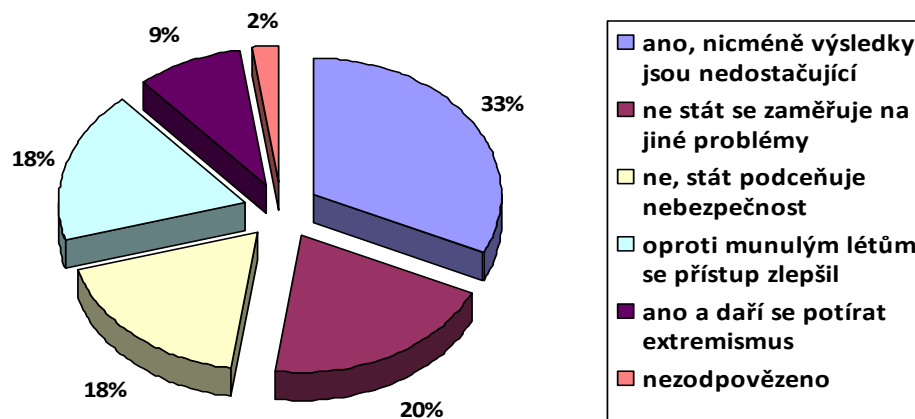
Považujete extrémistické skupiny za nebezpečné a obáváte se jich?

Nejvíce, tedy 54 respondentů (61%) označilo odpověď se všemi extrémistickými skupinami nesouhlasím a považují je za nebezpečné, 20 respondentů (23%) uvedlo odpověď neobávám se, považují je za přirozený výsledek naší společnosti, nejméně pak 14 respondentů (16%) označilo odpověď s jistými extrémistickými skupinami a jejich názory souhlasím a považují je za správné.

Otázka č. 13

Domníváte se, že stát dostatečně potírá veškeré nežádoucí a nebezpečné projevy extremismu?

Na tuto otázku odpovědělo nejvíce 28 respondentů (33%) s tím, že ano, stát se snaží potírat extremismus, nicméně výsledky jsou nedostačující, 18 respondentů (20%) označilo odpověď ne, stát se raději zaměřuje na jiné problémy, 16 respondentů (18%) označilo odpověď ne, stát podceňuje nebezpečnost extremismu, shodný počet 16 respondentů (18%) odpověděl, že oproti minulým letům se přístup státu velmi zlepšil, 8 respondentů (9%) odpovědělo, že ano, stát se snaží a daří se mu potírat extremismus, 2 respondenti (2%) otázku nezodpověděli.

Otázka č. 14

Pokud byste mohli vybrat problémy dnešní společnosti, u kterých byste mohli rozhodnout, s jak velkou prioritou se bude který z problémů řešit. Čemu byste přidělili přednost? - očíslujte odpovědi v pořadí dle důležitosti čísly 1 – 7 (1 je nejdůležitější, 7 - nejméně důležitý).

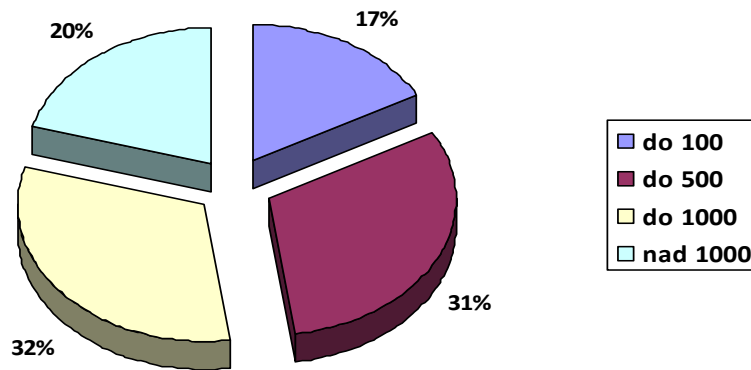
Tabulka č. 2: hodnocení jednotlivých problémů společnosti

hodnocení	Boj s korupcí	Výběr daní	Boj s extremismem	Nezaměstnanost	Růst ekonomiky	Kriminalita Romů	Diskriminace menšin
1	41	9	16	29	28	22	4
2	12	20	9	14	11	8	7
3	4	9	10	11	6	13	15
4	3	9	10	3	7	11	15
5	2	10	7	2	5	2	7
6	1	0	8	0	3	3	7
7	2	8	5	6	5	6	10

Dle četnosti očíslování byla nejčastěji označena číslem 1 (nejvyšší priorita) odpověď boj s korupcí ve státní sféře, jako nejmenší priorita (číslo 7) byla označována diskriminace menšin.

Otázka č. 15

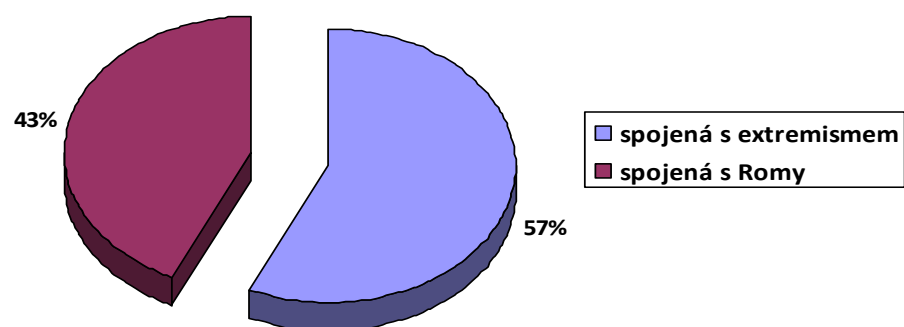
Pokuste se odhadnout kolik trestných činů spojených s extremismem (hanobení národa a rasy; podněcování k národnostní a rasové nesnášenlivosti; založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka) bylo zjištěno za rok 2013 v celé ČR:

Nejvíce respondentů, tedy 28 (32%) odhadovalo do 1000 tr. činů, dále 27 respondentů (31%) odhadovalo do 500 tr. činů, 18 respondentů (20%) odhadlo nad 1000 tr. činů a nejméně označilo 15 respondentů (17%) odpovědělo do 100 tr. činů.

Otázka č. 16

Pokud by bylo možno v referendu hlasovat pro zvýšení trestní sazby u vybraných trestných činů, u kterého druhu kriminality byste volili zvýšení trestní sazby:

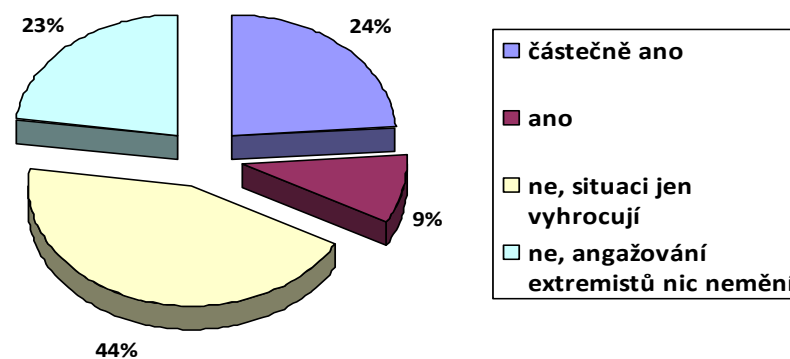

50 respondentů (57%) zde označilo odpověď u kriminality spojené s extremismem, 38 respondentů (43%) označilo odpověď u kriminality spojené s romskou menšinou.

Otázka č. 17

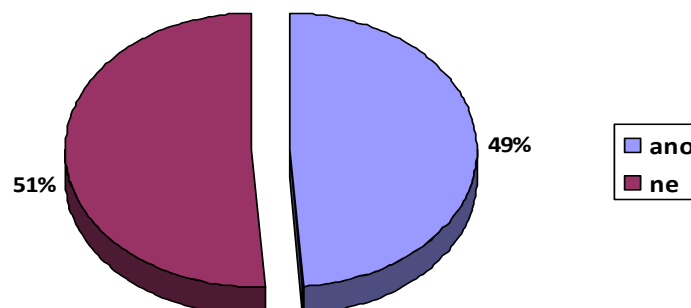
Domníváte se, že angažování se extremistů v problémových, tzv. „vyloučených lokalitách“ (lokality s vysokou mírou kriminality, zejména Romů a sociálně slabých občanů) pomáhá k vyřešení problémů v těchto lokalitách?

Zde uvedlo nejvíce, celkem 39 respondentů (44%) odpověď ne, situaci extremisté zbytečně vyhrocují a celkově zhoršují, následovalo 21 respondentů (24%) s odpovědí částičně ano, pokud by se extremisté neangažovali, situace by se rozhodně zhoršovala, 20 respondentů (23%) označilo odpověď ne, angažování se extremistů nic na situaci v těchto lokalitách zásadně nemění, nejméně respondentů, celkem 8 (9%) uvedlo, že ano, díky akcím extremistů je v lokalitách bezpečněji.

Otázka č. 18

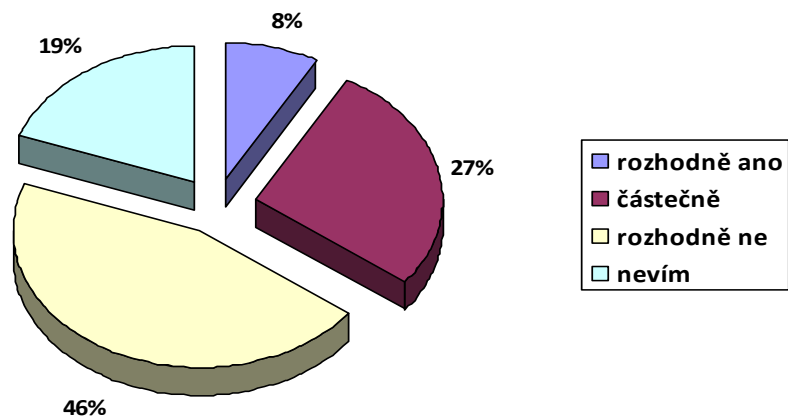
Myslíte si, že extremisté svým aktivním vystupováním proti sociálně slabým skupinám, Romům, cizincům apod. stupňují negativní postoje veřejnosti proti těmto skupinám?

Zde opovědělo 45 respondentů (51%) odpovědí ne, 43 respondentů (49%) označilo odpověď ano.

Otázka č. 19

Domníváte se, že extremismus jako takový ovlivňuje naši ekonomiku, např. co se týká atraktivitu naší země pro turisty, zahraniční investory a finanční pobídky?

Na otázku odpovědělo 40 respondentů (46%) rozhodně ne, aktivity extremistů nemají vliv na naši ekonomiku, 24 respondentů (27%) zvolilo odpověď částečně, extremistické aktivity mohou ekonomiku negativně ovlivňovat do jisté míry, 17 respondentů (19%) označilo odpověď nevím posoudit, nejméně byla označována odpověď rozhodně ano a to 7 respondenty (8%).

4.4 Vyhodnocení výzkumu, ověření platnosti hypotéz

Vzhledem k omezenému rozsahu této bakalářské práce byl stanoven výzkumný vzorek 88 respondentů a proto nelze brát výsledek výzkumu jako reprezentativní vzorek, nicméně je možno zaujmout určitý postoj a formulovat konkrétní závěry ve vztahu k předem stanoveným hypotézám.

Hypotéza č.1 – Občané považují za důležitější veřejné téma k řešení korupci než extremismus.

K této hypotéze se vztahovala otázka č. 14, kdy nejčastěji byla jako nejvyšší priorita státu hodnocena odpověď boj s korupcí ve státní sféře, dále nezaměstnanost a boj s korupcí, kdy až následně byl uváděn extremismus. **Hypotéza se potvrdila.**

Korupce patří v současné době k velmi ožehavým tématům a vzhledem k silné medializaci korupčních kauz (privatizace Mostecké uhelné společnosti, kauza exposlance MUDr. Davida Ratha aj.) je tato problematika více na očích, než-li problematika extremismu, které se v médiích nedostává tolik prostoru, vysílací čas bývá zúžený veskrze na krátké reportáže ve večerních zprávách.

Hypotéza č. 2– Občané považují za důležitější, řešení trestné činnosti spojené s romskou menšinou, než řešení trestné činnosti spojené s extremismem.

K této hypotéze se vztahuje otázka č. 14, kdy kriminalita romské populace byla hodnocena nejvyššími prioritami (1-3) od 43 respondentů oproti kriminalitě romské populace, kterou nejvyššími prioritami (1-3) označilo pouze 35 respondentů.

Hypotéza se potvrdila.

Domnívám se, že tento výsledek velmi ovlivnily kauzy napadení manželského páru v Duchcově z května roku 2013 a incident z Nového Boru z roku 2011 nazývaný médii „novoborský mačetový útok“, protože v těchto kauzách soudy rozhodovaly (a média o nich informovala) v době sběru dotazníků a mohly být tímto částečně ovlivněni respondenti.

Hypotéza č. 3 – Více občanů se domnívá, že postup státu proti projevům extremismu není dostatečný, než že stát tyto projevy potírá přiměřeně.

K této hypotéze se vztahuje otázka č.13, kdy 18% respondentů označilo, že oproti minulým letům se přístup státu velmi zlepšil, 9% respondentů označilo ano, stát se snaží a daří se mu potírat extremismus (celkem se tedy pouze 27% respondentů vyjádřilo směrem k dostatečnému potírání extremismu ze strany státu). **Hypotéza se potvrdila.**

Tento výsledek je překvapivý, vzhledem k tomu, že se státu posledních 6 let poměrně úspěšně daří potlačovat zejména pravicový extremismus, tak jak bylo popsáno v této bakalářské práci (rozpuštění Dělnické strany, volební debakl Dělnické strany sociální spravedlnosti a další).

Hypotéza č. 4 – Převažující část občanů vnímá pravicový extremismus jako společensky škodlivější, než-li levicový extremismus.

K této hypotéze se vztahuje otázka č. 10, kdy se 24 respondentů (27% z celkového počtu) vyjádřilo pro pravicový extremismus jakožto obecně nebezpečnější formu extremismu oproti 9 respondentům (10% z celkového počtu), kteří se takto vyjádřili pro levicový extremismus. **Hypotéza se potvrdila.**

Až na drobné výjimky z minulých let (zasedání MMF v Praze, zasedání NATO apod.) jsou v ČR aktivity levicových extremistů velmi slabé a v médiích jsou pojímány spíše ve formě kontra protestů proti shromážděním pravicových extremistů a nejspíše proto nejsou považovány veřejností za přímé ohrožení.

Hypotéza č. 5 – Více občanů považuje aktivity extremistů v ČR za nežádoucí, než za prospěšné.

K této hypotéze se vztahují otázky č. 12, 17, 19, kdy z provedeného výzkumu vyplývá, že respondenti nepovažují extremistické aktivity za přínos pro Českou republiku.

Hypotéza se potvrdila.

Tento výsledek je nejspíše založen na přístupu médií k informování o extremismu (násilnosti, střety s policií apod.) a zmínkách o množství finančních prostředků vynaložených na potírání extremismu a srovnávání s jiným důležitými tématy (korupce, nezaměstnanost, nízký růst HDP aj.)

Hypotéza 0 – Extremismus nijak neovlivňuje sociální situaci občanů v ČR

K této hypotéze se vztahovaly otázky č. 7, 5, 14, 17, 18, 19, kdy z provedeného výzkumu (z odpovědí respondentů) je patrné, že extremismus považují za faktor, který negativně ovlivňuje sociální situaci v ČR. **Hypotéza se nepotvrdila.**

Respondenti veskrze vnímali hrozby extremismu a měli určité představy o následcích spojených s extremismem a jeho negativním ovlivňování sociální situace občanů ČR.

Diskuze

Výzkum vypracovaný v této bakalářské práci nám při srovnání s jinými pracemi dává zajímavé informace.

Při porovnání s praktickou částí bakalářské práce Zuzany Krásné ze Západočeské univerzity v Plzni, vyhotovené v roce 2012 nám vychází, že v jejím výzkumu 1/3 respondentů na otázku *Znáte některé z extremistických hnutí? Pokud ano, jaké?*, neuvedlo druhy a názvy extremistických hnutí (věděli, že existují, ale nedokázali je specifikovat), kdy pro porovnání v naší práci nedokázalo specifikovat pravicový a levicový extremismus 40% respondentů.

Zbylé 2/3 respondentů v práci Zuzany Krásné uvedli v průměru dva až tři druhy extremistických hnutí, nejčastěji se objevovala v odpovědích Dělnická strana, hnutí skinheads, S.H.A.R.P., Svědci Jehovovi, Neonacisté, Anarchisté, Svaz mladých komunistů Československa a fašistická hnutí.

Při srovnání je zajímavé, že v naší bakalářské práci 86% respondentů vůbec nezodpovědělo otázku *Byl(a) jste někdy konfrontován(a) osobně s nějakou formou extremismu, pokud ano, popište stručně, o co se jednalo*. Zuzana Krásná ve svém výzkumu uvádí podobně položenou otázku pro respondenty *Setkal(a) jste se někdy osobně s některými projevy extremistických hnutí? Pokud ano, s jakými?* Na tuto otázku v jejím dotazníku neodpověděla (nebo neznala odpověď) polovina respondentů, kdy druhá polovina odpovídala nejčastěji při televizních přenosech, přímo během demonstrací, formou letáček apod., což jsou srovnatelné odpovědi s naší prací, byť jsme neměli tak vysoký počet odpovědí a tím ani různorodost odpovědí (jelikož nám 86% respondentů uvedlo, že s extremismem nebyli osobně konfrontováni).

Tento rozdíl je dle našeho názoru dán tím, že náš dotazník byl respondentům předáván ve městě Brně na rozdíl od dotazníku Zuzany Krásné, která jej rozesílala studentům přes internet a tedy je možné, že dotazníky obdrželi i studenti, kteří např. bydlí v problémových lokalitách (Šluknovský výběžek, resp. Ústecký kraj) a tím s problematikou extremismu přicházejí do styku častěji, popř. studují obory, kde se jim dostává teoretických znalostí k této problematice (vzorek respondentů nebyl v tomto ohledu v její práci blíže specifikován, nevíme, jaké obory studovali).

Na druhou stranu v našem dotazníku na otázku *Kterou formu extremismu považujete obecně za nejnebezpečnější?*, uvedlo 51% respondentů náboženský extremismus, byť s ním dle srovnání nebyl ani jeden respondent přímo (osobně) konfrontován.

Zde se jako jediné logické vysvětlení tohoto rozporu jeví, že se lidé o náboženském extremismu dozvídají nejspíše ze sdělovacích prostředků, potažmo sociálních sítí (množství reportáží na islámský extremismus / terorismus apod.).

Pro další srovnání, zde uvádíme závěrečnou zprávu postoje veřejnosti k extremismu, kterou nechalo vyhotovit Ministerstvo vnitra ČR v roce 2010 od spol. STEM a kde bylo šetřením mezi účastníky demonstrací (sympatizanty extremistických hnutí) zjištěno při výzkumné otázce: *Souvisí rozmach pravicového extremismu se společenskými problémy, jako jsou: hospodářská nejistota, sociální nerovnost a společenské obavy (kriminalita, migrace?)*, že rozmach extremismu přímo souvisí s hospodářskou nejistotou a sociální nerovností (účastníci pravicových akcí bývají vesměs nezaměstnaní, nespokojení se svými příjmy a majetkem, se základním vzděláním nebo vyučením, celkově nespokojení se svým životním standardem). V této zprávě je dále zajímavý výsledek, že dotazováním respondentů, kteří mají osobní zkušenost s Romy jich 90% uvádělo dle svých subjektivních priorit, že jsou Romové zdrojem kriminality, 88% uvedlo, že ničí a znečišťují okolí, 82% uvedlo hlučnost, 77% násilnické chování a pouhých 21% je přesvědčeno, že Romové jsou v ČR obětí diskriminace. Pro porovnání se v naší práci vyjádřilo celých 68% respondentů kladně k tomu, že extremismus je problém společnosti související se špatnou sociální situací jejich členů a na otázku *Který sociální aspekt považujete jako rozhodující pro vznik extremistických jevů* dávali naši respondenti na první místo vliv kamarádů a party, kdy na druhém a třetím místě byly uváděny nevhodné rodinné poměry a nezaměstnanost, tedy v porovnání výsledky těchto průzkumů vzájemně korespondují (pozn. ve zprávě MVČR nebyly rodinné poměry uváděny v žádné otázce).

Jako další dokument pro srovnání, zde uvádíme výsledky výzkumu bakalářské práce Anety Vlahové z Masarykovi univerzity v Brně, vyhotovené v roce 2010, kde je v jejím výzkumu uvedeno, že na otázku *v čem je extremismus nebezpečný*, respondenti za nejvíce nebezpečný označovali na extremismu především fakt, že produkuje a vybízí k násilí, kdy v naší práci většina, tedy 57% respondentů označovalo jako

nejdůležitější téma k řešení kriminalitu spojenou s extremismem oproti kriminalitě spojené s romským etnikem.

Jako poslední srovnání výzkumů, zde budou uváděny výsledky praktické části bakalářské práce Mojžíra Dančáka z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně z roku 2012, kde se v jeho výzkumu stavělo 67% respondentů záporně, vůči extremistickým projevům proti menšinám, což je ve srovnání naprosto stejný výsledek jako v naší práci, kde se taktéž 67% respondentů vyjádřilo negativně k otázce *Domníváte se, že angažování se extremistů v problémových, tzv. „vyloučených lokalitách“ (lokality s vysokou mírou kriminality, zejména Romů a sociálně slabých občanů) pomáhá k vyřešení problémů v těchto lokalitách?*

Při kritickém srovnání naší teoretické části bakalářské práce mohla být do naší práce zahrnuta otázka ohledně celkové informovanosti veřejnosti o extremismu a o zdrojích, z kterých se respondenti o extremismu dozvídají a dále mohly být v otázkách zahrnuty i konkrétní extremistické hnutí a povědomí lidí o jejich aktivitách.

Oproti tomuto vnímáme v naší práci naopak pozitivně podrobnější rozlišení vzorku respondentů (pohlaví, věk, vzdělání, místo bydliště, jasná specifikace místa distribuce dotazníků) a otázky vztahující se k současné problematice romského etnika, které nám daly zajímavé porovnání názorů občanů ve vztahu extremismus kontra kriminalita romského etnika.

ZÁVĚR

Extremismus představuje silně medializovaný problém, kdy se většina odborníků shoduje, že existuje mnoho příčin a přístupů k jeho řešení a prevenci.

Řešení problémů souvisejících s extremismem je značně složité, jelikož se jedná o celosvětový a celospolečenský fenomén. Prevence extremistických tendencí by měla začínat již v době školního věku a důležitými činiteli by měli být učitelé na školách a policisté. Mládež by dále měla být vedena v rámci morálních zásad společnosti a škola by měla apelovat na rodiče, aby si všímali dění okolo jejich dětí, zejména jejich chování ve škole i mimo ni a zajímat se popř. i organizovat jejich volný čas.

Taktéž nesmí být opomíjeny neziskové organizace, jejichž preventivní působení (např. při seminářích na ZŠ) se prokazatelně osvědčilo jako preventivní aspekt vzniku extremismu u mládeže. Nesmíme též zapomenout na pedagogicko - psychologické poradny, kde by měla být věnována zvýšená pozornost dětem z rizikových skupin, tedy z neúplných rodin, rodin narkomanů, kriminálních či jinak závadových rodin, které často inklinují k extremismu.

V této práci bylo též apelováno na značné nedokonalosti v legislativě, které prohlubují nejednoznačnost v pojmání extremismu ze strany státních orgánů, jakož to i policejního sboru a justice.

Veškerá navržená opatření v této práci by měla vést v praxi k ustanovení jednotného preventivního postupu v boji proti extremismu a to zejména na úrovni školského vzdělávání, mimo školských aktivit, výchovy v rodině a taktéž k potlačování již existujících extremistických hnutí ze strany justice a ozbrojených složek státu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DANČÁK, M. *Extremismu v Česku a sklony mládeže k extremistickým projevům*. Zlín, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, ústav pedagogických věd, Vedoucí bakalářské práce Michaela Jurtíková, 2013, 80 s.
- [2] DANICS, Š. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Policie History, 2002, 132 s. ISBN 80-86477-07-X.
- [3] GABAL, I., ČADA, K., SNOPEK, J., *Klíč k posílení integrační politiky obcí*, o.p.s., 2008,
- [4] Hall, P. Identification with the Delinquent Subculture and Level of Self-Evaluation. *Sociometry* 29 (June, 1966), pp. 146-158. (Reprinted in *Approaches to Deviance*, M. Lefton, J. Skipper, and C. McCaghy, (eds.), New York: Appleton, Century, Crofts, 1968.)
- [5] HOLAS, J. a kol. *Extremismus mládeže v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 158 s. ISBN 80-86008-31-2.
- [6] CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007; 183 s. ISBN: 978-80-7367-098-6
- [7] CHMELÍK, J., *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001; 172 s. ISBN: 80-7201-265-7
- [8] CHMELÍK, J., *Extremismus*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1997, 425 s. ISBN 978-80-7380-376-6
- [9] CHMELÍK, J., *Symbolika v extremistických hnutích*. Praha: Print-Typia; 2005, 100 s. ISBN 80-862-4414-8
- [10] KOTLÁN, P., *Demokracie ve stínu*. Ostrava Institut vzdělávání Sokrates 2003; 173 s. ISBN: 80-86752-07-2
- [11] KRÁSNÁ, Z., *Právní a sociální aspekty současného extremismu v ČR*. Plzeň, 2012. Bakalářská práce. Západočeská univerzita, Právnická fakulta, Katedra veřejné správy, Vedoucí bakalářské práce Jaroslava Kadeřábková, 2012, 75 s.
- [12] KRAUS, B., *Základy sociální pedagogiky*, Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3
- [13] KUPKA, LARYŠ, SMOLÍK, *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy*, Brno: Masarykova univerzita, 2009, 268 s. ISBN 978-80-210-4845-4
- [14] LANGMEIER, J., MATĚJČEK, Z., *Počátky našeho duševního života*. Praha: Panorama,

1986, 365 s.

- [15] MAREŠ, M., *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003. 655 s. ISBN: 80-86598-45-4
- [16] MAREŠ, M., *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra 2006, 80 s. ISBN
- [17] MILZA, *Evropa v černých košilích*, Praha: THEMIS, 2005, 487 s. ISBN 80-731-2044-5
- [18] MÜHLPACHER, P., VAVŘIK, M., *Sociální patologie*, Brno: IMS Brno 2010, 123 s.
- [19] NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing s.r.o 2004, 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5
- [20] Ottova encyklopedie A-Ž, Praha: Ottovo nakladatelství, 2007, 1144 s. ISBN 80-7360-014-5
- [21] Ottova všeobecná encyklopedie M-Ž. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003, 752 s. ISBN 80-7181-959-X.
- [22] VLAHOVÁ, A., *Postoje středoškolské mládeže k extremismu*. Brno, 2010. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, Vedoucí bakalářské práce Kateřina Lojdrová, 2010, 75 s.
- [23] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- [24] Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- [25] Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
- [26] Zákon č. 561/2004Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- [27] ZELENÁK, Š., *Politický extrémizmus, příčiny vzniku a možnosti riešenia. In. Extremismus. Jeho kořeny, projevy a východiska řešení*. Praha: Policejní akademie ČR, 2001, 245 s. ISBN 80-7251-088-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] Trestněprávní a kriminologické aspekty kontroly extremismu. [online].
[cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostni-sbory.wbs.cz/32013.html>
- [2] Dělnická strana. [online]. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Blnick%C3%A1_strana
- [3] Národně socialistická německá dělnická strana. [online]. [cit. 2014-02-28].
Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/NSDAP>

- [4] Zasedání evropské komise ze dne 15.1.2014. [online]. [cit. 2014-02-25]. Dostupné z:
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-18_cs.htm
- [5] Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012. [online].
[cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.bis.cz/zpravy-extremismus.html>
- [6] Nezaměstnanost v kraji podle MPSV k 31.7.2013. [online]. [cit. 2014-02-20].
Dostupné z:
http://www.czso.cz/redakce.nsf/nezamestnanost_v_kraji_podle_mpsv_k_31_7_2013
- [7] Slovníček pojmů – sociální exkluze (vytlučení). [online]. [cit. 2014-03-14]Dostupné z:
<http://www.epolis.cz>
- [8] Právní aspekty postihu extremismu. [online]. [cit. 2013-12-18]. Dostupné z:
<http://www.kr-vysocina.cz/prezentace-z-konference-extremismus/ds-302132/archiv=0&p1=49155>
- [9] Zpráva o extremismu. [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx>
- [10] Identifikace zásadních problémů v oblasti sociálního vyloučení. [online].
[cit. 2013-12-10]. Dostupné z:
<http://www.mvcr.cz/soubor/extremismus-identifikace-zasadnich-problemu-pdf.aspx>
- [11] Co je extremismus? [online]. [cit. 2014-01-13]. Dostupné z:
<http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>
- [12] Programové prohlášení vlády ze dne 12.2.2014. [online]. [cit. 2014-03-10].
Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezitedokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>
- [13] Lék na extremismus a sociální napětí [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/243819-lek-na-extremismus-a-socialni-napeti>

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: hodnocení jednotlivých aspektů extremistických jevů.....	53
Tabulka č. 2: hodnocení jednotlivých problémů společnosti.....	55

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Symbolika krajně pravicových, extremistických hnutí

Příloha č. 2 - Symbolika krajně levicových, extremistických hnutí

Příloha č. 3 – dotazník

Příloha č. 1 - Symbolika krajně pravicových, extremistických hnutí

Obr. č. 1 – logo Hammerskins

Obr. Č. 2 – White power

Obr. č. 3 – znak jednotek SS

Obr. Č. 4 - svastika

Příloha č. 2 - Symbolika krajně levicových, extremistických hnutí

Obr. č. 5 – logo anarchistické federace

Obr. č. 6 – Antifašistická akce

Obr. č. 7 – symbol odporu

Obr. Č. 8 - Antifa

Příloha č. 3 – dotazník

Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Tomáš Bedřich a studuji Univerzitu Tomáše Bati, Fakultu humanitních studií, Institut mezioborových studií Brno. Obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma „Extremismus a trestná činnost v ČR“.

Prosím Vás o pečlivé vyplnění dotazníku. Zaručuji, že získaná data budou použita anonymně a pouze jako výzkum znalostí a názorů občanů na danou problematiku a budou využity výlučně v rámci dané bakalářské práce.

POKYNY K VYPLŇOVÁNÍ DOTAZNÍKU:

Odpověď, kterou zvolíte, označte

1. Prosím označte Vaše pohlaví

- Muž
- Žena

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

- 18 – 25 let
- 26 – 50 let
- 51 více let

3. Vaše nejvyšší dokončené vzdělání :

- základní
- zvláštní škola
- vyučen/a
- střední s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

4. Žijete :

- ve městě   na vesnici

5. Zaměstnání :

- student / ka
 soukromý sektor
 státní správa
 nezaměstnaný/á
 důchodce/důchodkyně
 mateřská/rodičovská dovolená

6. Co rozumíte pod pojmem extremismus:

.....
.....
.....

7. Vnímáte extremismus jako problém společnosti související se špatnou sociální situací jejích členů?

- Ano   spíše ano   ne
 spíše ne

8. Který sociální aspekt považujete jako rozhodující pro vznik extremistických jevů? - očíslujte odpovědi v pořadí dle důležitosti čísla 1 - 5 (1 je nejdůležitější, 5 - nejméně důležitý)

- nezaměstnanost
 nevhodné rodinné poměry
 nízké vzdělání jedince
 místo bydliště (kraj, špatná městská část)
 vliv kamarádů a party

9. Byl(a) jste někdy konfrontován(a) osobně s nějakou formou extremismu, pokud ano, popište stručně o co se jednalo:

Nebyl(a)   ano

.....
.....
.....
.....

10. Kterou formu extremismu považujete obecně za nejnebezpečnější?

pravicový extremismu   levicový extremismus   divácké násilí (např. na fotbale)
 náboženský extremismus   jinou   (napište jakou)

.....

11. Napište co si představíte pod těmito pojmy:

a)   Levicový extremismus.....

.....
.....

b)   Pravicový extremismus.....

.....
.....

12. Považujete extrémistické skupiny za nebezpečné a obáváte se jich?

- neobávám se, považuji je za přirozený výsledek naší společnosti
- se všemi extrémistickými skupinami nesouhlasím a považuji je za nebezpečné
- s jistými extrémistickými skupinami a jejich názory souhlasím a považuji je za správné

13. Domníváte se, že stát dostatečně potírá veškeré nežádoucí a nebezpečné projevy extremismu?

- ano, stát se snaží a daří se mu potírat extremismu
- oproti minulým letům se přístup státu velmi zlepšil
- ano, stát se snaží potírat extremismu, nicméně výsledky jsou nedostačující
- ne, stát podceňuje nebezpečnost extremismu
- ne, stát se raději zaměřuje na jiné problémy

14. Pokud byste mohli vybrat problémy dnešní společnosti, u kterých byste mohli rozhodnout, s jak velkou prioritou se bude který z problémů řešit. Čemu byste přidělili přednost?

- očísľujte odpovědi v pořadí dle důležitosti čísky 1 - 7 (1 je nejdůležitější, 7 - nejméně důležitý)

- boj s korupcí ve státní sféře (úplatky, zmanipulované veřejné zakázky apod.)
- zlepšení výběru daní ze strany státu
- boj s extremismem, rasismem a antisemitismem
- nezaměstnanost
- posílení růstu ekonomiky našeho státu
- kriminalita romské populace
- diskriminace menšin

15. Pokuste se odhadnout kolik trestných činů spojených s extremismem (hanobení národa a rasy; podněcování k národnostní a rasové nesnášlivosti; založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka) bylo zjištěno za rok 2013 v celé ČR:

- do 100 případů
- do 500 případů
- do 1000 případů
- nad 1000 případů

16. Pokud by bylo možno v referendu hlasovat pro zvýšení trestní sazby u vybraných trestných činů, u kterého druhu kriminality byste volili zvýšení trestní sazby:

- u kriminality spojené s extremismem
- u kriminality spojené s romskou menšinou

17. Domníváte se, že angažování se extremistů v problémových, tzv. „vyločených lokalitách“ (lokality s vysokou mírou kriminality, zejména Romů a sociálně slabých občanů) pomáhá k vyřešení problémů v těchto lokalitách?

částečně ano, pokud by se extremisté neangažovali, situace by se rozhodně zhoršovala

ano, díky akcím extremistům je v lokalitách bezpečněji

ne, situaci extremisté pouze zbytečně vyhrocují a celkově zhoršují,

ne, angažování se extremistů nic na situaci v těchto lokalitách zásadně nemění

18. Myslíte si, že extremisté svým aktivním vystupováním proti sociálně slabým skupinám, Romům, cizincům apod. stupňují negativní postoje veřejnosti proti těmto skupinám?

ano, snaží se tyto skupiny zdiskreditovat a tím před veřejností obhájit svoji pravdu

ne, pouze upozorňují na problémy, které u nás tyto skupiny způsobují

19. Domníváte se, že extremismus jako takový ovlivňuje naši ekonomiku, např. co se týká atraktivity naší země pro turisty, zahraniční investory a finanční pobídky?

rozhodně ano, extremisté svým jednáním naši ekonomiku poškozují

částečně, extremistické aktivity mohou ekonomiku negativně ovlivňovat do

jisté míry

rozhodně ne, aktivity extremistů nemají vliv na naši ekonomiku

nevím posoudit